

ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.
กรณีศึกษา: เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

พิมพ์กมล เกษแก้ว
พรพรหม ปีมบุญ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

พ.ศ. 2551

ใบรับรองสารนิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อสารนิพนธ์ ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.
กรณีศึกษา: เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

เสนอโดย พิมพ์กมล เกษแก้ว
พรพรหม ปิ่นบุญ
สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ วิชาเอก การจัดการโครงการ
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ สุดจิต นิมิตกุล
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชานาญ ปิยวนิชพงษ์)

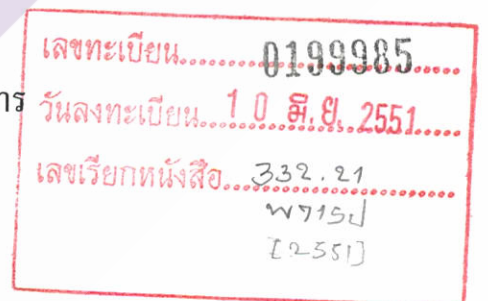
..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
(อาจารย์ สุดจิต นิมิตกุล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เบญจมาภรณ์ อิศรเดช)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผศ.ดร.สมศักดิ์ คำริชอบ)

วันที่ 27 เดือน ส.ค. พ.ศ. 2551

หัวข้อภาคนิพนธ์/สารนิพนธ์

ชื่อผู้เขียน

อาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชา

ปีการศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า

ธ.ก.ส. กรณีศึกษา ธ.ก.ส.สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

พิมพ์กมล เกษแก้วและ

พรพรหม ปุ่มบุญ

อาจารย์ สุจิต นิमितกุล

รัฐประศาสนศาสตร์ (การจัดการโครงการ)

2550

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. กรณีศึกษา ธ.ก.ส.สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุที่ลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ลูกค้าธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ที่มีหนี้ค้างชำระตามสัญญาเงินกู้ทุกรายจำนวน 164 ราย โดยที่ลูกค้าเกษตรกรมีหนี้เงินต้นคงค้าง 150,000 บาท แต่ไม่เกิน 300,000 บาท วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้ข้อมูลจากการปฏิบัติการภาคสนามโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ

ผลการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี มีระดับการศึกษาในประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่าและมีสถานภาพสมรสแล้ว
2. พฤติกรรมการบริโภคส่วนใหญ่มีโทรศัพท์บ้านหรือมือถือ มากกว่า 1 เครื่อง และมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครันมากกว่า 1 เครื่องขึ้นไป
3. เศรษฐกิจในครัวเรือน ลูกค้ามีรายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่ายและนอกจากนี้แล้วลูกค้าเกษตรกรไม่มีเงินออม
4. ปัจจัยภายนอกในเรื่องของผลผลิตทางการเกษตร ราคาผลผลิตส่วนใหญ่ลดลงเพื่อเทียบกับปีที่แล้ว
5. ภาระหนี้เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สินจากการกู้ที่ไม่ใช่ธนาคารธ.ก.ส. แต่จะเป็นการกู้จากลิสซิ่งเป็นส่วนใหญ่

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตรและจัดหาตลาดทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกษตรกรสามารถจัดจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรมรวมไปถึงการประกันราคาพืชผลการเกษตรของเกษตรกร
2. ธนาคารควรส่งเสริมโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรลูกค้าอย่างยั่งยืน
3. ธนาคารควรส่งเสริมให้ลูกค้าทุกรายจัดทำบัญชีครัวเรือนอันเป็นนโยบายของรัฐบาลแก่เกษตรกรลูกค้าทุกรายเพื่อที่จะให้เกษตรกรลูกค้ารู้ถึง รายรับ – รายจ่าย ภายในครัวเรือนอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้ตระหนักในการใช้จ่าย

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์ เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.กรณีศึกษา
เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร สำเร็จลุล่วงได้เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้
กรุณาให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำ ความคิดเห็นและกำลังใจ
ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สุจิต นิมิตรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ที่ได้ดูแลเอาใจใส่
ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆให้ผู้วิจัยอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำภาค
นิพนธ์ครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ที่ได้ถ่ายทอดความรู้
ให้แก่ผู้เขียนและขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ
ประสานงานการติดต่อเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาทุ่งตะโก
จังหวัดชุมพรทุกรายที่กรุณาช่วยเหลือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาค
นิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณ บิดามารดา ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนเป็นกำลังใจและ
ทุนทรัพย์ในการศึกษาครั้งนี้ หากผลการศึกษานี้มีคุณค่าประโยชน์ทางการศึกษา ผู้เขียนขอ
มอบคุณความดีในครั้งนี้แก่บุพการีอันเป็นที่รักยิ่ง

พิมพ์กมล เกษแก้ว
พรพรหม ปีมบุญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
กิตติกรรมประกาศ	๗
สารบัญตาราง	๗
สารบัญภาพ	๘
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	1
1.3 ขอบเขตการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.5 นิยามศัพท์	2
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ	4
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริโภค	6
2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยม	8
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์	10
2.5 แนวคิดการจัดตั้ง บทบาทและวัตถุประสงค์การให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส.	11
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาให้สินเชื่อ	18
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อและภาระหนี้สิน	20
2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งชำระหนี้เงินกู้ไม่ได้ตามกำหนด	25
2.9 ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
3. ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	30
3.2 วิธีการศึกษา	32
3.3 ประชากร และวิธีการสุ่มตัวอย่าง	32
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
3.5 ระยะเวลาในการศึกษา	32
3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล	32

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	32
4. ผลการศึกษา	
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล	33
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคสินค้า	35
ตอนที่ 3 เศรษฐกิจในครัวเรือน	36
ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านผลผลิต	38
ตอนที่ 5 ภาระหนี้	39
ตอนที่ 6 ศึกษารายได้ รายจ่าย และเงินออมของลูกค้าย่างชำระหนี้	40
5. สรุปผลการศึกษา	
5.1 สรุปผลการศึกษา	46
5.2 ข้อเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	52
ประวัติผู้เขียน	58

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ปัจจัยส่วนบุคคล	34
4.2 พฤติกรรมการบริโภคสินค้า	35
4.3 เศรษฐกิจในครัวเรือน	36
4.4 ปัจจัยด้านผลผลิต	38
4.5 ภาระหนี้ของเกษตรกร.....	39
4.6 แสดงรายได้ รายจ่าย และเงินออมของลูกค้าค้างชำระหนี้ของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก.40	
4.7 แสดงจำนวนรายได้ต่อยอดหนี้ทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้ของลูกค้าค้างชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก	42
4.8 แสดงจำนวนรายจ่ายต่อยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้ของลูกค้าชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก	43
4.9 แสดงจำนวนเงินออมต่อยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้ของลูกค้าชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก	44

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

3.1 แสดงกรอบแนวคิดปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้ของลูกค้า 31

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 จนถึงปัจจุบัน ที่ประเทศไทยเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจหลายประการด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาค่าเงินบาทหรือปัญหาน้ำมันแพง ส่งผลให้กิจการหลายอย่างปิดตัวลง เกิดปัญหาการว่างงานกันจำนวนมาก ภาคการเกษตรก็ได้รับผลกระทบจากแรงงานในครัวเรือนที่ไปทำงานรับจ้างในที่ต่างๆ ทำให้รายได้ในครัวเรือนลดลง และการประกอบอาชีพทางการเกษตรมักประสบปัญหาด้านการผลิตและการตลาด เช่น ผลผลิตตกต่ำ ทำให้เกษตรกรได้รับผลกระทบในการประกอบอาชีพจนขาดสภาพคล่องทางการเงิน จึงต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินหรือแหล่งเงินทุนนอกระบบเพื่อนำเงินมาใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตรมากขึ้น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส) เป็นสถาบันการเงินของรัฐที่สร้างขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่เกษตรกรเป็นแหล่งเงินทุนให้เกษตรกรกู้ยืมเงินในการประกอบอาชีพ

ธ.ก.ส. ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2509 มีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตรหรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรตลอดจนส่งเสริมอาชีพอย่างต่อเนื่องที่เกี่ยวข้องในการเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัวเกษตรกร รวมทั้งให้บริการรับฝากเงินเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป

หนี้เงินกู้ที่เกษตรกรกู้ไปทำการประกอบอาชีพนั้น หากผลประกอบการไม่ดี ซึ่งอาจเกิดมาจากปัจจัยในหลายๆด้านที่ทำให้เกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ก็จะทำให้เงินที่กูไ้ไปนั้นกลายเป็นหนี้ค้างชำระ ซึ่งจะมีผลต่อเกษตรกรลูกค้าผู้กู้จะต้องเสียค่าปรับดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น และมีผลต่อธนาคารในการที่จะต้องตั้งสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ตามอายุหนี้ที่ค้างใหม่ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2546 ดังนี้

- 1.หนี้ค้างชำระที่มีอายุการค้างไม่เกิน 1 ปี ตั้งสำรองหนี้ 40% ของจำนวนเงินที่ค้างชำระ
- 2.หนี้ค้างชำระที่มีอายุการค้างเกิน 1 ปี ถึง 2 ปี ตั้งสำรองหนี้ 70% ของจำนวนเงินที่ค้างชำระ
- 3.หนี้ค้างชำระที่มีอายุการค้างเกิน 2 ปี จะตั้งสำรองหนี้ 100% ของจำนวนเงินที่ค้างชำระ จึงมีผลธนาคารมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ในด้านการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้น

ดังนั้นผู้ศึกษาได้เห็นความสำคัญในบทบาทของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่ให้การสนับสนุนสินเชื่อด้านการเงินในภาคการเกษตรเพื่อให้เกิดสภาพคล่องในการประกอบอาชีพ แต่ในปัจจุบันลูกค้าผู้กู้ไม่ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการชำระเงินกู้จนทำให้มีการค้างชำระ ผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาลูกค้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร โดยศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริโภค เศรษฐกิจในครัวเรือน ปัจจัยภายนอกและแหล่งเงินกู้ เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางเสนอต่อธนาคาร ให้นำไปปรับปรุง ให้ความช่วยเหลือเกษตรกร สร้างโอกาสแก่เกษตรกรตามบทบาทที่ได้รับต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ตามกำหนด

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่ ประชากรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่ค้างชำระหนี้ของ ธ.ก.ส สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 310 ราย กลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่เป็นหนี้เงินต้นคงค้าง 150,000 บาทไม่เกิน 300,000บาท จำนวน 164 ราย

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ตามกำหนด ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ ด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภค เศรษฐกิจในครัวเรือน ปัจจัยภายนอกและแหล่งเงินกู้ต่างๆ ตัวแปรตาม ได้แก่ การค้างชำระหนี้

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา พ.ย. 2550 – ม.ค. 2551

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุทำให้เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด

1.4.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางแก้ไขและให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าที่เป็นหนี้ค้างชำระได้ถูกต้องตามสาเหตุของปัญหา

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1.5.1 เพศ หมายถึง เพศชายหรือเพศหญิงของเกษตรกรที่ค้างชำระหนี้

1.5.2 อายุ หมายถึง อายุของเกษตรกร

1.5.3 ระดับการศึกษา หมายถึงระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของเกษตรกร

- 1.5.4 เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่มีอาชีพในการประกอบอาชีพการเกษตร
- 1.5.5 ธนาคาร หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 1.5.6 ธ.ก.ส. หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 1.5.7 สาขา หมายถึง สาขาระดับอำเภอของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
- 1.5.8 สภาพเศรษฐกิจในครัวเรือน หมายถึง รายได้ ค่าใช้จ่าย เงินออม รวมไปถึง ราคาผลผลิตการเกษตรของเกษตรกรในปีที่ผ่านมา
- 1.5.9 ภัยธรรมชาติ หมายถึง ภัยอันเกิดจากการแปรปรวนของธรรมชาติ จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อการผลิตอย่างร้ายแรง เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม พายุลูกเห็บ ศัตรูและโรค พืชระบาด เป็นต้น
- 1.5.10 หนี้ในระบบ หมายถึง หนี้เงินกู้ของเกษตรกรที่เป็นหนี้กับหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรของรัฐหรือเป็นหนี้ที่เกิดจากโครงการของรัฐ ได้แก่ ธ.ก.ส ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
- 1.5.11 หนี้นอกระบบ หมายถึง เป็นหนี้สินที่เกษตรกรเป็นหนี้กับบุคคลภายนอกทั่วไป
- 1.5.12 พฤติกรรมการบริโภค หมายถึง ความต้องการด้านพื้นฐานของเกษตรกร นอกเหนือจากปัจจัยสี่ ซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวันของเกษตรกร เช่น โทรศัพท์ รถยนต์ เป็นต้น
- 1.5.13 ดันเงินคงเป็นหนี้ หมายถึง หนี้เงินกู้ทุกสัญญาที่เกษตรกรค้างชำระ โดยเป็นหนี้เงินกู้ตั้งแต่ 150,00บาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน 300,000บาท
- 1.5.14 หนี้ค้างชำระ หมายถึง หนี้สินที่เกษตรกรเป็นอยู่กับธนาคารและเมื่อถึงกำหนดชำระคืนแต่เกษตรกรไม่มีเงินเพียงพอแก่การชำระหนี้
- 1.5.15 โทรศัพท์มือถือ หมายถึง อุปกรณ์สื่อสาร
- 1.5.16 ยานพาหนะ หมายถึง รถยนต์ รถจักรยานยนต์และรถอื่นๆ
- 1.5.17 สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง โทรศัพท์ ตู้เย็น วิทยุและเสตอริโอ เป็นต้น

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในบทนี้ผู้ศึกษาได้กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบริโภค
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยม
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์
- 2.5 แนวคิดการจัดตั้ง บทบาทและวัตถุประสงค์การให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส.
- 2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาให้สินเชื่อ
- 2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อและภาวะหนี้สิน
- 2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งชำระหนี้เงินกู้ไม่ได้ตามกำหนด
- 2.9 ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ

พายัพ พะยอมยนต์ (2546: 2-4) ได้กล่าวถึง ความด้อยการพัฒนา (Undevelopment) หมายถึง สภาพความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ คำว่า ด้อยพัฒนาจึงมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งส่วนมากก็เป็นการเปรียบเทียบระหว่างประเทศที่ยังมีความด้อยพัฒนากับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา และประเทศในยุโรป ตะวันตก ผลจากการเปรียบเทียบดังกล่าวก็ทำให้นักทฤษฎีสามารถสรุปถึงลักษณะและปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดของการพัฒนา ด้วยเหตุนี้ในการอธิบายถึงความด้อยพัฒนา นักทฤษฎีส่วนมากจึงอาศัยแนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาประเทศที่กล่าวมาแล้วไว้ โดยเพียงแต่มองไปในอีกด้านหนึ่งซึ่งก็คล้ายกับการมองเหรียญอันเดียวกัน เพียงแต่มองคนละด้านเท่านั้นเอง

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับความด้อยพัฒนานั้น อาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ 3 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน ดังนี้

1. นักทฤษฎีกลุ่มแรก อธิบายถึงความด้อยพัฒนาด้วยการชี้ให้เห็นถึงลักษณะแลกเปลี่ยนที่เป็นข้อจำกัดของการพัฒนา การอธิบายตามแนวนี้ได้ชี้ถึงลักษณะของความด้อยพัฒนา 5 ลักษณะด้วยกัน

(1) ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ เช่น ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตร รายได้เฉลี่ยต่อหัวอยู่ในระดับต่ำ และสินค้าออกส่วนใหญ่เป็นอาหารและวัตถุดิบ

(2) ลักษณะพื้นฐานทางการเกษตร เช่น เทคนิคในการยังอยู่ในสภาพที่ล้าหลังภาระหนี้สินของชาวนาอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับรายได้และทรัพย์สิน ขนาดการถือครองที่ดินต่ำ และมีแนวโน้มที่จะลดต่ำลงเมื่อประชากรเพิ่มขึ้น

(3) ลักษณะด้านประชากร เช่น มีอัตราการเกิดสูง ประชาชนยังมีปัญหาโภชนาการและสุขอนามัย

(4) ลักษณะด้านวัฒนธรรมและการเมือง เช่น ประชาชนมีการศึกษาต่ำ มีการใช้แรงงานเด็ก ขาดชนชั้นกลางสตรีมีฐานะต่ำ และประชาชนส่วนใหญ่ยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิม

(5) ลักษณะด้านเทคโนโลยีและอื่นๆ เช่น ผลผลิตต่อไร่ต่ำ บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรมยังมีไม่เพียงพอ บริการด้านคมนาคมและขนส่งยังมีไม่เพียงพอ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำ เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังมีนักทฤษฎีอีกหลายท่านที่ใช้วิธีการอธิบายถึงความด้อยพัฒนาตามแนวนี้ แต่ส่วนใหญ่จะกล่าวถึงความด้อยพัฒนาว่าประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

1. ประชาชนมีมาตรฐานการครองชีพต่ำ
2. ประสิทธิภาพการผลิตอยู่ในระดับต่ำ
3. การเพิ่มประชากรอยู่ในอัตราสูง
4. การว่างงานและการทำงานต่ำระดับมีมาก
5. ระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการผลิตการเกษตร และส่งออกขั้นประถม
6. เศรษฐกิจของประเทศต้องพึ่งพาต่างประเทศ และถูกรอบงำโดยนักลงทุนต่างชาติ

2. นักทฤษฎีกลุ่มที่สอง อธิบายถึงสาเหตุของความด้อยพัฒนาด้วยระบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่เป็นข้อจำกัดของการพัฒนา โดยอธิบายว่าการที่ประเทศมีความยากจนกับประชากรยากจนและระบบเศรษฐกิจไม่ได้รับการพัฒนา กล่าวคือในด้านอุปทานรายได้ที่แท้จริงของประชาชนต่ำ ทำให้การออมและการสะสมทุนมีน้อย ดังนั้นประสิทธิภาพการผลิตจึงต่ำและทำ

ให้รายได้อันต่ำตามลงไปด้วย ทางด้านอุปสงค์เมื่อประเทศมีความยากจนและมีอำนาจซื้อน้อยก็ไม่สามารถดึงดูดทุนและทำให้ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ จึงไม่กระตุ้นให้เกิดการลงทุน

3. นักทฤษฎีกลุ่มที่สาม อธิบายถึงสาเหตุของความด้อยพัฒนาจากปัจจัยด้านสังคม โดยกล่าวถึงความล้มเหลวของประเทศที่เกิดจากการมีประชากรที่ล้าหลัง ประชากรที่ล้าหลังนี้ได้แก่กลุ่มประชากรที่ไม่ประสบความสำเร็จกับการต่อสู้ทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ประชากรกลุ่มนี้จะมีประสิทธิภาพการผลิตต่ำ มีมีทักษะในการประกอบอาชีพและทำการค้า ยึดมั่นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ล้าสมัยและขาดการเป็นผู้ประกอบการ จากการศึกษาเปรียบเทียบถึงลักษณะบทบาททางสังคมและพฤติกรรมต่างๆ ระหว่างประเทศที่เจริญก้าวหน้าและประเทศที่ล้าหลังแล้วชี้ให้เห็นว่าการที่ประเทศล้าหลัง ล้าเนื่องมาจากในประเทศที่ล้าหลังนั้นจะมีความเป็นปัจเจกนิยม (Individualism) มากกว่าความเป็นสากล (Universalism) คือนิยมการเลือกการตัดสินใจและการกระทำต่างๆ ตามความคิดหรือความเห็นของตนเป็นสำคัญ มากกว่าจะคำนึงถึงความมีเหตุผลตามข้อเท็จจริง และส่วนรวมจะมีลักษณะแบบไมตรีสัมพันธ์มากกว่าการยึดความสำเร็จของงาน เช่น การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน และการให้ความดีความชอบ มักจะคำนึงความสนิทชิดเชื้อและความเป็นเครือญาติมากกว่าการพิจารณาถึงความสามารถและความเหมาะสมด้วยเหตุนี้จึงมีผลทำให้แรงจูงใจที่จะทำดีและทำงานให้ประสบความสำเร็จขาดหายไปในการดำเนินงานด้านต่างๆ ของสังคม ประการสุดท้ายสังคมในประเทศล้าหลังมักจะไม่มีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่มีประสิทธิภาพและไม่ประสานสัมพันธ์กัน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริโภคนิยม (Consumerism)

Lash and Urry (1988 : 288) ได้กล่าวถึงสังคมตะวันตกในยุคที่เปลี่ยนผ่านจากสังคมอุตสาหกรรมไปสู่สังคมสมัยใหม่ “หลังอุตสาหกรรม” โดยเขาเรียกว่า เปลี่ยนผ่านจาก “ทุนนิยมอุตสาหกรรม” ไปเป็น “ทุนนิยมบริโภคนิยม” (Consumer capitalism)

ในสังคม “ทุนนิยมบริโภคนิยม” นั้น ลักษณะเด่นของสังคมที่พัฒนามาถึงขั้นนี้ว่า ประชาชนในสังคมจะพากันบริโภคสัญลักษณ์ และการโฆษณา อันมีเครือข่ายข้อมูลข่าวสารเชื่อมโยงติดต่อกันได้สะดวกรวดเร็ว และขนานนามสังคมยุคนี้ว่า “เป็นโลกแห่งสื่อเสียงและภาพ” บรรดาสื่อต่างๆ เหล่านี้เป็นต้นว่า วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็น “พันธนาการทางสังคม” (Social bond) ที่ผูกมัด โฆษณาครอบงำให้สมาชิกในสังคมได้มองเห็น “คุณค่า” ของการบริโภค “สื่อ” ต่างๆ จึงมีการเลียนแบบในการบริโภคอยู่เป็นจำนวนมากที่เดียวและขีดความสามารถในการบริโภคสิ่งเหล่านี้จะเป็นสัญลักษณ์แห่งการแบ่งแยกชั้นทางสังคมอีกด้วย (พิชญ์ สมพอง, 2525)

Urry (1990 : 13-14) ได้กล่าวถึง การบริโภคนิยมในสังคมหลังอุตสาหกรรมว่า จะเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมการบริโภคแบบอุดมโภคา (Mass Consumption) ไปสู่แบบต่างคนต่างบริโภค กล่าวคือ พฤติกรรมการบริโภคแบบอุดมโภคานั้น การซื้อขายสินค้า ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการผลิตแบบอุตสาหกรรม ในขณะที่สังคมยุคหลังอุตสาหกรรมนั้น พฤติกรรมการบริโภคค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลจะเพิ่มขึ้น จะสัมพันธ์กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ, รายได้ส่วนบุคคล มีการใช้สินเชื่อ (Credit) ในรูปแบบต่างๆ แก่ลูกค้า ซึ่งจะเป็นการเพิ่มระดับความเป็นหนี้ให้สูงขึ้นอีกด้วย

Turner (1990 : 99-100) ได้กล่าวถึงการบริโภคในสังคมที่พัฒนาหลังยุคสมัยใหม่ว่า เมื่อปริมาณการผลิตสำหรับผู้บริโภคเพิ่มขึ้น ก็จะมีปริมาณการเสนอเพื่อการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นแบบไม่มีที่สิ้นสุด ในประเทศที่มีการพัฒนาสูง ระบบการผลิตเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคนั้น มีความหมายมาก กล่าวคือ สินค้าเป็นสัญลักษณ์แห่งคุณค่า และคุณค่าแห่งราคานี้ ผู้บริโภคจะไม่สามารถซื้อหาได้ในราคาถูก ตรงกันข้ามผู้บริโภคต้องซื้อหาแลกเปลี่ยนมาด้วยราคาแพง

Sklair แห่ง London School of Economics and Political Science มหาวิทยาลัย London (Sklair, 1991 : 35) ได้กล่าวถึง ระบบบริโภคนิยมเป็นตัวสำคัญในการจำแนกชนชั้นในสังคม โดยมีบริษัทข้ามชาติเป็นตัวสนับสนุนส่งเสริมให้เห็นภาพชนชั้นในสังคมเด่นชัดขึ้น Sklair ได้อธิบายว่า รัฐบาลและนายทุนในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายต่างก็ส่งเสริมให้บริษัทข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ได้เข้าไปร่วมลงทุนดำเนินกิจการในการอุตสาหกรรม บริษัทข้ามชาติเหล่านี้ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม และจำหน่ายให้แก่ประเทศนั้นๆ บรรดาแนวคิด วัฒนธรรม ตลอดจนค่านิยมใหม่ในการบริโภคต่างก็ได้รับการจุดประกาย กระตุ้นจากผลิตภัณฑ์ของบริษัทข้ามชาติ โดยผ่านทางสื่อมวลชนชนิดต่างๆ วิธีชีวิตความเป็นอยู่แบบตะวันตกทั้งหลาย ชาวต่างชาติผู้ทำงานในบริษัทข้ามชาติก็เป็นตัวหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงสู่การบริโภคนิยมตามกระแสวัฒนธรรมโลก

ผู้ศึกษามีความเห็นว่แนวคิดการบริโภคที่ก่อให้เกิดภาวะนี้ น่าจะมาจากสาเหตุการแข่งขันทางการค้าทั้งใน และต่างประเทศที่ใช้วิธีโฆษณา สร้างตา หรือสัญลักษณ์ ยี่ห้อ เผยแพร่ตามสื่อต่างๆ เป็นการกระตุ้นความอยาก ก่อให้เกิดสึให้หลงใหลคล้อยตาม หรือไม่ก็นำเอาสัญลักษณ์ของสินค้มากำหนดชั้นของสังคม การบริโภคสินค้าที่มีสัญลักษณ์แห่งคุณค่าก็จะมีมูลค่าของสินค้าแพงตามไปด้วย ดังนั้นการที่คนเรากำหนดค่าความสำคัญของสังคมด้วยสัญลักษณ์ เช่นรูปแบบการแต่งกาย การใช้เครื่องมืออุปกรณ์สื่อสารตามสื่อโฆษณา การบริโภคอาหารตามแบบตะวันตกตามร้านที่มีสัญลักษณ์ เพื่อให้เข้ากับสังคมโลกยุคปัจจุบัน แต่ไม่คำนึงถึงรายจ่ายที่เป็นภาระเพิ่มเหล่านี้ก็เป็นสาเหตุของการเป็นหนี้ได้เช่นกัน

2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยม

ค่านิยม (Values) นั้นก็เป็นเช่นเดียวกับบรรดา “นิยาม” ของคำในด้านสังคมศาสตร์ทั้งหลาย ที่มีจุดเน้นที่แตกต่างหลากหลายกันออกไป ความหมายของค่านิยมก็ย่อมหนีไม่พ้นกฎเกณฑ์อันนี้

Feather (1975 อ้างถึงใน สุทธิสม ดังก้อง, 2536: 15) กล่าวว่า ค่านิยม เป็นความเชื่อที่มีลักษณะยั่งยืนง เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ หรือเป้าหมายในการดำรงชีวิต เป็นสิ่งที่ตนเองและสังคมเห็นดี เห็นชอบ และสมควรจะปฏิบัติยึดถือ

Crutchfield (1966 อ้างถึงใน สุทธิสม ดังก้อง, 2536: 16) ให้ความหมายของค่านิยมคือสิ่งที่บุคคลหรือสมาชิกในสังคมยึดถือและยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีความหมาย มีความสำคัญสำหรับตนเองและบุคคลจะยอมรับเอาเป็นเป้าหมาย มาตรฐานและอุดมคติในชีวิต ค่านิยมยังสามารถเปลี่ยนจุดหมายในชีวิตของบุคคลไปด้วย เพราะค่านิยมเป็นความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งที่ดี ที่ชอบ สิ่งที่ไม่ดีหรือไม่ชอบ

Dewey (1939 อ้างถึงใน ศิริพงษ์ เสภาเกษ, 2536: 12) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับค่านิยมไว้ดังนี้ ค่านิยมเกิดจากความปรารถนาของบุคคลที่จะปรับตัวเข้ากับความเป็น และความต้องการในสภาพชีวิตของเขา คือ เมื่อบุคคลได้มีประสบการณ์กับปัญหา เช่น ความขาดหรือความขัดแย้งระหว่างตัวเขากับสิ่งแวดล้อม สิ่งที่เขาให้คุณค่ายอมรับเป็นสิ่งที่ยอมรับความต้องการได้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอยในสถานการณ์ของเขา ค่านิยมทำให้เกิดแรงกระตุ้นสร้างเป้าหมายและความมุ่งหวังในสิ่งที่ยอมรับบุคคล จึงเกิดความต้องการและความสนใจที่จะแสวงหาวิธีการและหนทางให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ยอมรับหรือสิ่งที่เห็นว่ามีคุณค่า การให้ค่านิยมเป็นพฤติกรรมที่สามารถศึกษาได้ด้วยวิชาการเชิงวิทยาศาสตร์ในรูปของการสังเกต การวิเคราะห์ การทดสอบ และการพิสูจน์ การทำความเข้าใจ เกี่ยวกับค่านิยมได้อย่างแท้จริงขึ้นอยู่กับความสามารถในการวิเคราะห์ถึงความต้องการในปัจจุบันของบุคคลและการคาดคะเนว่าเขาจะได้รับความพึงพอใจได้ในสภาพการณ์ใดและด้วยวิธีการใดรวมทั้งต้องมีการวิเคราะห์ประเมินใหม่อยู่เสมอ

Rokeach (1973 อ้างถึงใน อุบลรัตน์ สุนทรธรรมาสิน, 2530: 5) ได้ให้ความหมายของค่านิยมและระบบค่านิยมไว้ดังนี้ ค่านิยมคือความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะถาวร เชื่อว่าวิถีปฏิบัติบางอย่างหรือเป้าหมายของชีวิตบางอย่างนั้น เป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบสมควรที่ยึดถือหรือปฏิบัติมากกว่าวิถีปฏิบัติหรือเป้าหมายอย่างอื่นระบบค่านิยม คือ การรวมตัวกันของความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวิถีปฏิบัติ หรือเป้าหมายของชีวิตที่เห็นดีเห็นชอบสมควรที่จะปฏิบัติให้เข้าเป็นระบบ ความเชื่อที่มีลักษณะถาวรและลดหลั่นกันตามลำดับความสำคัญ จึงอาจกล่าวได้

ว่าระบบค่านิยมของคนคนหนึ่งคือ ภาพรวมที่ได้มาจากการแสดงออกซึ่งค่านิยมต่างๆ ที่บุคคลนั้นได้เลือกแล้ว

Goodes (1973 อ้างถึงใน สุทธิสม ดังก้อง, 2536: 17) ได้กล่าวถึงค่านิยมว่า ค่านิยมเรื่องต่างๆ ของบุคคลในสังคมนั้นจะแสดงให้เห็นว่า บุคคลในสังคมนั้นๆ ชอบอะไร ชอบมากน้อยแค่ไหน ซึ่งการจะรู้ว่าชอบเรื่องใดมากน้อยแค่ไหนก็ดูได้จากการยกย่องมากน้อยเพียงใด

Phenix (1958 อ้างถึงใน สุทธิสม ดังก้อง, 2536: 17) ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 6 ชนิด คือ

1. ค่านิยมทางวัตถุ เป็นค่านิยมที่ช่วยให้ชีวิต ร่างกาย ของคนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ต่อไปได้ อันได้แก่ ปัจจัยสี่นั่นเอง
2. ค่านิยมทางสังคม เป็นค่านิยมที่ช่วยให้เราเกิดความรัก ความเข้าใจ และความต้องการทางอารมณ์ของบุคคล
3. ค่านิยมทางความจริง เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความจริงซึ่งเป็นค่านิยมที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้ต้องการความรู้ นักปราชญ์ และนักวิทยาศาสตร์พยายามค้นหากฎธรรมชาติ
4. ค่านิยมทางจริยธรรม เป็นค่านิยมที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบชั่วดี ความยุติธรรม และความซื่อสัตย์
5. ค่านิยมทางสุนทรียภาพ เป็นความซาบซึ้งในความดีและความงามของสิ่งต่างๆ
6. ค่านิยมทางศาสนา เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับความปรารถนาความสมบูรณ์ของชีวิต รวมทั้งการบูชา และความศรัทธาในทางศาสนาด้วย

สุพัตรา สุภาพ (2534 อ้างถึงใน นิวัติ สุวรรณสิงห์, 2546: 11) ได้กล่าวว่า ค่านิยมคือสิ่งที่กลุ่มสังคมกลุ่มหนึ่ง เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่องหรือเห็นว่าถูกต้อง โดยจำแนกค่านิยมของสังคมไทยตามลักษณะพื้นที่ เป็นสังคมชนบท และสังคมเมือง เช่นสังคมชนบทที่มีความเชื่อในเรื่องบุญกรรม การขึ้นอยู่กับธรรมชาติไม่สามารถกำหนดเองได้ เชื่อถือโชคกลางชอบเสียงโชค นิยมพิธีการและการทำบุญเงินกำลัง ทำงานเป็นเล่นทำเล่นเป็นงานหวังความสุขชั่วหน้า สำหรับค่านิยมในเมือง คือ แข่งขันกันมาก นิยมตะวันตก ชอบจัดงานพิธี ฟุ่มเฟือยหรูหรา นิยมวัตถุไม่ชอบเห็นใครเหนือกว่าตนเอง สุพัตรา สุภาพ เสนอค่านิยมไว้หลายค่านิยม

จากที่ได้กล่าวมาผู้ศึกษาเห็นว่าค่านิยมที่น่าจะก่อให้เกิดหนี้ได้แก่ การยอมรับบุญกรรม โดยไม่ได้แย้งขึ้นอยู่กับธรรมชาติ การเชื่อถือโชคกลาง ชอบเสียงโชค นิยมเครื่องประดับ นิยมพิธีการและการทำบุญเงินกำลัง ทำงานเป็นเล่นทำเล่นเป็นงานหวังความสุขชั่วหน้า ฟุ่มเฟือยหรูหรา ชอบจัดงานพิธี นิยมวัตถุ เป็นการแข่งขันกันลงทุนตามกระแสสังคม เช่น อาชีพรับเหมา ซื่อ

รถบรรทุกหกล้อ หรือรถบรรทุกสิบล้อมารับจ้างในช่วงเศรษฐกิจรุ่งเรือง นอกจากนั้นรายได้ที่ได้มาก็ถูกนำไปใช้ฟุ่มเฟือย มีการจัดงานใหญ่งานโตเพื่อไม่ให้หน้าเพื่อนบ้าน บางรายยอมขาดทุนเพื่อรักษาหน้าตา ชื่อเสียง ให้ความสำคัญกับการมีทรัพย์สิน เครื่องใช้ทันสมัยอำนวยความสะดวกแก่ตนเองและสมาชิกในครัวเรือน เป็นต้น

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์

พิชาย รัตนคิดถ ก ภูเก็ต (2533 อ้างถึงใน พัฒนา หล่อตระกูล, 2542: 9) ได้สรุปประเด็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ออกเป็นสองนัย คือ นัยแรกความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์เป็นความสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างคนสองกลุ่ม ผู้อุปถัมภ์จะให้ความคุ้มครอง ช่วยเหลือเมื่อผู้ใต้อุปถัมภ์ได้รับความเดือดร้อน ขณะที่ผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์จะต้องให้ความซื่อสัตย์และจงรักภักดี นัยสองระบบอุปถัมภ์แสดงให้เห็นถึงการเอาเปรียบของเจ้านายที่มีต่อลูกน้อง หมายถึง เจ้านายจะต้องให้สิ่งที่เป็นธรรมแก่ลูกน้อง เช่น ยกย่อง การคุ้มครอง ทั้งนี้ผู้ที่เป็นลูกน้องกลับไม่รู้สึกรู้ว่าถูกขูดรีด แต่กลับรู้สึกว่าคุณเองได้รับความช่วยเหลือ จำเป็นต้องตอบแทน และได้สรุปลักษณะความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ในชนบทไทยไว้ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ระหว่างชาวบ้านกับนายทุนและชาวนารวย ซึ่งเป็น การแลกเปลี่ยนที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยมีพื้นฐานมาจากเศรษฐกิจ ผู้อุปถัมภ์ที่เป็นนายทุน จะมีชาวนาที่ยากจนเป็นลูกน้อง รูปแบบตัวเชื่อมความสัมพันธ์ชนิดนี้ คือ การเช่าที่ดิน ชาวนาที่รวยมีที่นาจำนวนมาก จะให้ชาวนาที่ยากจนไม่มีที่ทำกินเข้าไปทำประโยชน์ในที่นาของชาวนาที่รวย โดยมีการแบ่งผลประโยชน์จากการทำนาซึ่งกันและกัน ทำให้ชาวนาที่ยากจนมีความรู้สึกเป็นหนี้บุญคุณชาวนาที่รวย ส่วนการกู้ยืมเงินและการจ้างงาน เมื่อชาวนาที่ยากจน ได้รับความเดือดร้อนก็จะกู้ยืมเงินจากนายทุน โดยนายทุนจะให้ความช่วยเหลือ แต่ทั้งนี้ชาวบ้านที่ยากจนจะต้องให้ผลประโยชน์ตอบแทนแก่นายทุนเจ้าของเงินบ้าง ในอัตราที่ตกลงกัน บางครั้งการกู้ยืมเงินเป็นจำนวนมาก นายทุนอาจจะยึดที่นา ที่สวนของชาวบ้านไว้เป็นประกัน ซึ่งจะเห็นว่าชาวนาที่ยากจนจะมีความรู้สึกว่าคุณเองเป็นหนี้บุญคุณของผู้อุปถัมภ์ เพราะนายทุนมีบุญคุณสามารถช่วยเหลือให้ช่วยรอดได้ โดยมองข้ามการขูดรีดที่นายทุนกระทำต่อคุณ

2. ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างชาวบ้านกับผู้นำชุมชน ที่มีตำแหน่งความสัมพันธ์ของระบบอุปถัมภ์แบบนี้อยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ และทรัพยากรจากภายนอกที่เข้ามาในหมู่บ้าน และหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยตลอดจนการคุ้มครอง และความยุติธรรมตามกฎหมายซึ่งผู้นำท้องถิ่นได้ระบอบอภิสิทธิ์มาจากทางราชการหรือ

ทำผลประโยชน์มาแบ่งสรรให้ลูกน้อง ส่วนลูกน้องจะแสดงการตอบแทนด้วยการจงรักภักดี สันนิษฐานลูกพี่ของตนเมื่อมีข้อขัดแย้งภายในหมู่บ้าน

3. ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างกลุ่มผู้นำ กับข้าราชการ นักการเมือง และพ่อค้า ที่อยู่ภายนอกชุมชน โดยกลุ่มที่มาจากภายนอกเหล่านี้ได้เป็นผู้อุปถัมภ์ ส่วนผู้นำชุมชนที่เป็นลูกน้อง ลักษณะความสัมพันธ์คือ พวกผู้นำชุมชนอาจจะได้รับผลประโยชน์จากภายนอก เช่น ตำแหน่งทรัพย์สิน จากผู้อุปถัมภ์ภายนอก ส่วนผู้นำชุมชนอาจให้การสนับสนุนเรื่องผลงานในระบบราชการเป็นตัวแทนทำนโยบายจากเบื้องบน ไปปฏิบัติหรือไปตามเก็บหนี้ หรือเป็นหัวคะแนนเสียงให้

ดังที่ได้กล่าวมาผู้ศึกษาเห็นว่า ระบบเครือญาติมีการช่วยเหลือกันดี จนก่อให้เกิดบุญคุณที่ต้องช่วยเหลือทดแทน มีความเกรงใจนำไปสู่การกู้หนี้ยืมสินกัน ยิ่งไปกว่านั้นก็ปรากฏให้เห็นว่าสมาชิกในกลุ่มเครือญาติได้มีการยืมที่ดินไปทำนองเป็นหลักค้ำประกันเงินกู้ การใช้บุคคลค้ำประกันโดยอาศัยความใกล้ชิด เกรงอก เกรงใจ มีการยืมเงินกู้แทนผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงความเสี่ยงในการเป็นหนี้ที่ไม่สามารถชำระได้ ในส่วนประเด็นการส่งเสริมบริการจากรัฐเป็นประเด็นที่น่าสนใจและมีส่วนในการชี้แนะหรือเชิญชวนให้ประชาชนเข้าสู่ระบบทุนนิยม เปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต ตลอดจนแนวคิดจากการผลิตเพื่อยังชีพไปสู่การผลิตเพื่อการค้ากำไร โดยขาดการวิเคราะห์ความสามารถของตนเอง เช่น ไม่คำนึงถึงความรู้ด้านการผลิต การตลาด การจัดการ ก่อให้เกิดความเสี่ยง การที่ต้องพึ่งพาการช่วยเหลือจากรัฐ เช่น การรับซื้อผลผลิต การจำหน่ายผลผลิต การประกันราคาพืชผล เป็นสาเหตุให้เกิดความล้มเหลวเชิงโครงสร้าง ประสิทธิภาพขาดทุน เป็นหนี้สินที่ไม่สามารถชำระได้และเป็นการก้าวสู่ระบบโครงสร้างอำนาจแบบอุปถัมภ์ (Patron – client System) พึ่งพานายทุน เข้าที่นา กู้ยืมเงินเจ้าของที่ดิน เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในรูปดอกเบี้ย หรือต้องชดใช้โดยการแบ่งส่วนผลผลิตแล้วแต่ข้อตกลง ดังนั้นระบบเครือญาติการช่วยเหลือเกื้อกูล และระบบอุปถัมภ์ เมื่อนำมาใช้ในการกู้หนี้ยืมสินไม่ถูกต้องเหมาะสม หรือไม่มีเหตุจำเป็นก็อาจจะเป็นสาเหตุ หรือปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ได้เช่นกัน

2.5 แนวคิดการจัดตั้ง บทบาท และการให้สินเชื่อกของ ธ.ก.ส.

2.5.1 แนวคิดการจัดตั้ง ธ.ก.ส.

แนวคิดการจัดตั้ง ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แผนดำเนินงาน.2548) ในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนักปราชญ์ราชบัณฑิตสมัยนั้นได้มีแนวความคิดที่จะตั้งธนาคารของชาวไร่ชาวนา หรือ “ธนาคารเกษตร” ขึ้น เพื่อช่วยปลดปล่อยหนี้สินของประการหนึ่งที่สนับสนุนให้มีการจัดตั้งธนาคารเกษตรขึ้นในสมัยนั้นก็

เพื่อที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกรเมื่อประสบภัยธรรมชาติ ทั้งนี้เพราะว่าเกษตรกรมักประสบภัยธรรมชาติต่อกันจนยากที่จะฟื้นตัว ดังเช่นเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ปี พ.ศ. 2460 และภาวะฝนแล้งเมื่อปี พ.ศ.2462 เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่รัฐบาลยังมีปัญหาด้านเงินทุนในการจัดตั้งธนาคารอันเนื่องมาจากท้องพระคลังมีเงินจำกัด ประกอบกับมีสหกรณ์การเกษตรในรูปของสหกรณ์เงินทุนอยู่แล้ว ซึ่งอาศัยเงินทุนหมุนเวียนจากธนาคารสยามกัมมาจล จำกัด และพระคลังออมสิน เกษตรกรที่เป็นสมาชิกก็ได้อาศัยเงินทุนจากสหกรณ์เพื่อนำไปใช้ลงทุนประกอบอาชีพทางการเกษตรของตน ความคิดที่จะตั้งธนาคารเกษตรหรือธนาคารชาวนาในครั้งนั้นจึงล้มเลิกไป

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2490 เมื่อกิจการสหกรณ์เริ่มเติบโตใหญ่ขึ้น รัฐบาลจึงได้จัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนอำนวยความสะดวกแก่สหกรณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ในประเทศไทยขณะนั้น

ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ดำเนินงานให้กู้เงินสหกรณ์มาจนถึง พ.ศ.2509 รัฐบาลจึงได้พิจารณาจัดตั้งธนาคารขึ้นใหม่เพื่อทำหน้าที่แทนธนาคารเพื่อการสหกรณ์ โดยมีเหตุผลดังนี้

1. ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์เท่านั้น แต่เกษตรกรรายอื่นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกก็จำนวนมากที่ต้องการเงินกู้ ซึ่งธนาคารเพื่อการสหกรณ์ไม่มีอำนาจหน้าที่ให้กู้ได้
2. ธนาคารเพื่อการสหกรณ์ให้เงินกู้ส่วนใหญ่เป็นแบบระยะยาว หรือปานกลาง แต่เกษตรกรต้องการเงินกู้ระยะสั้นเพื่อผลิตผลระยะสั้น
3. งานส่วนใหญ่ของธนาคารเพื่อการสหกรณ์คือการเก็บรักษา ให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายเงินและรักษาสมุดบัญชีเท่านั้น ธนาคารไม่ได้ทำหน้าที่ในการพิจารณาคำขอกู้ อันเป็นหน้าที่ของผู้ให้กู้ยืมเงินอย่างแท้จริง
4. ธนาคารเพื่อสหกรณ์มิได้ทำหน้าที่ให้สินเชื่อแบบกำกับแนะนำ (Supervised Credit) และไม่มีหน่วยงานใดทำหน้าที่นี้
5. การดำเนินงานและองค์การของธนาคารเพื่อสหกรณ์ ยังไม่ได้รับการรับรองจากต่างประเทศจึงเป็นเหตุให้กำลังเงินของธนาคารไม่เพียงพอ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลจึงได้จัดตั้ง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2509 โดยให้เป็นสถาบันระดับชาติ ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรทั้งทางตรงและผ่านสถาบันเกษตรกร สำนักงานใหญ่ ธ.ก.ส. ตั้งอยู่เลขที่ 469 ถนนนครสวรรค์ แขวงจิตรลดา เขตดุสิต กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10300 โทรศัพท์ 0-2280-0180

2.5.2 บทบาท อำนาจหน้าที่

บทบาท อำนาจหน้าที่ของ ธ.ก.ส. (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร แผนดำเนินงาน.2548)

1. ให้กู้เงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร
2. ค้ำประกันเงินกู้ที่บุคคลดังกล่าวใน (1) กู้จากสถาบันการเงินอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของธนาคาร
3. จัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานของธนาคาร
4. จัดให้ได้มา ถือกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สิน ครอบครองเช่าหรือให้เช่า เช่าซื้อหรือให้เช่าซื้อ โอนหรือรับโอนสิทธิการเช่าหรือสิทธิการเช่าซื้อ
5. รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันมีกำหนด
6. ให้กู้เงินหรือออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ผู้ฝากเงินหรือบุคคลภายในวงเงินที่ฝากไว้กับธนาคารโดยใช้เงินฝากเป็นประกัน
ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับในกรณีที่ผู้ฝากเงินเป็นธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการพาณิชย์
7. ออก ซื้อ หรือขายตั๋วเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด รวมทั้ง เก็บเงินตามตั๋วเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือนดังกล่าว
8. มีบัญชีเงินฝากไว้กับสถาบันการเงินอื่นเท่าที่จำเป็นแก่การดำเนินธุรกิจของธนาคาร
9. ซื้อหลักทรัพย์ของรัฐบาล เช่น พันธบัตร หรือตั๋วเงินคลังตามที่คณะกรรมการ ธ.ก.ส. เห็นสมควร
10. เรียกเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าธรรมเนียมการให้กู้เงินหรือค้ำประกันเงินกู้ และค่าบริการอื่นๆ
11. เป็นตัวแทนของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เพื่อจ่ายเรียกเก็บหรือชำระค่าที่ดิน ค่าเช่าอาคารลงทุน ค่าบริการ ค่าธรรมเนียม หรือเงินประเภทอื่น ตามที่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจได้มอบหมายให้ธนาคารจ่าย เรียกเก็บ หรือชำระ จากบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือ เป็นตัวแทนของบุคคลอื่นเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้โดยต้องเป็นไปตามข้อบังคับของธนาคาร
12. รับฝากเงินเพื่อสงเคราะห์ชีวิตของเกษตรกรและครอบครัวของเกษตรกร ตามที่กำหนดในข้อบังคับของธนาคารที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี
13. ร่วมดำเนินการตามโครงการชดเชยความเสียหายแก่เกษตรกรจากภัยธรรมชาติในการประกอบเกษตรกรรม ตามระเบียบของทางราชการ

14. จัดตั้งบริษัทจำกัด หรือบริษัทมหาชน จำกัด เพื่อประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเกษตรกรรมหรือธุรกิจที่เป็นประโยชน์โดยตรงแก่กิจการธนาคาร โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

15. ร่วมลงทุนกับนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อประกอบเกษตรกรรมตามที่คณะกรรมการ ช.ก.ส. เห็นสมควร โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

16. จัดให้มีการสงเคราะห์ตามสมควรแก่ผู้จัดการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ซึ่งพ้นจากการเป็น ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้างของธนาคาร และครอบครัวของบุคคลดังกล่าว

17. กระทำกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของธนาคารตามที่คณะกรรมการ ช.ก.ส.เห็นสมควร โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

อนึ่ง สำหรับสำคัญในอนาคต หาก ช.ก.ส. ได้รับการแก้ไขพระราชบัญญัติตามที่มุ่งหวังไว้ ช.ก.ส. จะสามารถขยายความช่วยเหลือทางด้านการเงินและด้านอื่นๆ เพื่อให้ครอบคลุมการให้บริการแก่ประชาชนในชนบทได้หลากหลายยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายแห่งรัฐที่มุ่งฟื้นฟูและสร้างความเข้มแข็งแก่ระบบเศรษฐกิจในระดับฐานราก อันจะส่งผลดีต่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจในมวลรวมของประเทศชาติต่อไป

2.5.3 วัตถุประสงค์ในการให้กู้เงิน

วัตถุประสงค์ในการให้กู้เงิน (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2547) ประกอบด้วยดังต่อไปนี้

2.5.3.1 เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ หรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพ

1. การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย ยาป้องกันกำจัดศัตรูพืชหรือสัตว์ อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตรอย่างอื่น ค่าเครื่องมือการเกษตร ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้การเกษตร ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซื้อปุ๋ยสัตว์หรือสัตว์ปีกหรือสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงขาย ค่าจ้างแรงงานเกี่ยวกับการเกษตร ค่าเช่าเกี่ยวกับการเกษตร เฉพาะที่ต้องชำระด้วยเงินสด ค่าภาษีอากรเกี่ยวกับการเกษตร ค่าบริการต่างๆ เกี่ยวกับการเกษตร ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนตามที่จำเป็น เป็นต้น

2. การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เช่น เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อหรือจัดหาวัตถุดิบต่างๆ อุปกรณ์ ค่าเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่ายในการเตรียมเพื่อขาย หรือจัดจำหน่าย ค่าเช่าต่างๆ ค่าภาษีอากร ค่าบริการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการ

ดำเนินงานในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อนำมาผลิตสินค้าสำเร็จรูป ป้อนการผลิตทางการเกษตรเพื่อจำหน่ายหรือให้บริการด้านการเกษตร

3. การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพอย่างอื่น หมายถึง การให้กู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม หรือบริการ โดยไม่คำนึงว่าสินค้าหรือวัตถุดิบที่นำมาประกอบกิจการนั้น จะเกี่ยวข้องกับเกษตรหรือไม่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการผลิต การจัดการ และการตลาดของกิจการนั้นๆ เช่น ค่าวัตถุดิบ ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าโฆษณา ค่าขนส่ง และค่าบริการ เป็นต้น

4. การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในกรณีที่การผลิตได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง

5. การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาความรู้ หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการพัฒนาความรู้เพื่อการประกอบอาชีพของลูกค้าและบุคคลในครอบครัว ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาอบรม สัมมนา ดูงาน หรือฝึกงานแก่ลูกค้าและครอบครัว เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพของลูกค้าและบุคคลในครอบครัว ให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนา หรือปรับปรุงการประกอบอาชีพของครอบครัวให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การอบรมเกี่ยวกับการขยายพันธุ์พืช การทำสวนผลไม้ การดูแลผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวการตลาดทางการเกษตร หลักการเลี้ยงสัตว์ทั่วไป การจัดการฟาร์ม การสุขาภิบาลสัตว์ การผลิตอาหารสัตว์ ช่างซ่อมเครื่องยนตขนาดเล็ก การทำบัญชี การก่อสร้าง และช่างฝีมือแรงงานต่างๆ เป็นต้น

6. การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการยกระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมหรือต่อเติมที่อยู่อาศัย ตลอดจนค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของเกษตรกรลูกค้า เป็นต้น

2.5.3.2 เพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพ

1. การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพื่อให้เกิดการเพิ่มผลผลิตหรือเพื่อลดต้นทุนการผลิตซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะได้ผลคุ้มค่าการลงทุน ได้แก่ การให้กู้เงินเพื่อการปรับปรุงทรัพยากรการเกษตร เช่น การปรับปรุงที่ดินเพื่อใช้ในการผลิตการเกษตร หรือการบุกเบิกหรือจัดทำให้ที่ดินใช้ในการเกษตรได้ การปรับระดับพื้นดิน การทำรั้ว การสร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ บ่อน้ำ การจัดให้มีเครื่องสูบน้ำ การจัดระบบส่งน้ำ การระบายน้ำตลอดจนคัน คูน้ำ ประตูกักน้ำ การทำสวนไม้ยืนต้น การเลี้ยงไหมและสาวไหม การเพาะเลี้ยงกุ้งหรือสัตว์น้ำอื่นๆ การเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งการจัดให้มีหรือการปรับปรุงทุ่งหญ้าถาวรหรือระบบน้ำสำหรับสัตว์

การวางรูปแบบการเกษตรขึ้นใหม่เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น การซื้อ การสร้าง หรือการปรับปรุง ปัจจัยการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของผู้กู้ ซึ่งต้องใช้เงินทุนมากและมีอายุการใช้ประโยชน์นาน เช่น เครื่องจักรหรือบริภัณฑ์เกี่ยวกับการเกษตร เรือประมงรวมทั้งอุปกรณ์ การซื้อ การสร้าง หรือการปรับปรุงสินทรัพย์ประจำสำหรับการเก็บรักษา การแปรรูป การขาย หรือการขนส่ง ผลิตผลการเกษตรซึ่งผู้กู้ผลิตขึ้น การซื้อ การสร้าง หรือการปรับปรุงสินทรัพย์สำหรับหารผลิต วัสดุหรือบริการการเกษตรเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมของผู้กู้ การซื้อที่ดินการเกษตรเพิ่มเติม เพื่อให้มีรายได้เพียงพอแก่การครองชีพของครัวเรือนตามมาตรฐานอันสมควร หรือเพื่อเพียงพอแก่ การดำเนินโครงการ ตลอดจนค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเกี่ยวกับการจดทะเบียนสิทธิและนิติ อสังหาริมทรัพย์

2. การให้กู้เงินเพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม ได้แก่ เงินกู้เพื่อลงทุนจัดหาสินทรัพย์ประจำ เครื่องจักรกล อุปกรณ์ต่างๆ สำหรับการผลิตหรือ แปรรูปหรือเตรียมการผลิตและจำหน่ายหรือการบริการด้านปัจจัยการผลิตทางการเกษตร รวมทั้ง การปรับปรุงสินทรัพย์ประจำ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่างๆ ที่จะนำมาใช้สำหรับประกอบอาชีพที่ เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เป็นต้น

3. การให้เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพอย่างอื่น หมายถึง การลงทุนใน ทรัพย์สินประจำเพื่อการประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกการเกษตรที่ต้องใช้เวลานานจึงจะได้ผลกุ่มการ ลงทุน เพื่อยกระดับรายได้ในครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้าให้สูงขึ้น เช่น การลงทุนซื้อจักรเย็บผ้า โรงงาน การลงทุนเปิดร้านซ่อมรถยนต์หรือเครื่องจักรกล เปิดร้านขายอาหาร ร้านตัดผมหรือ ร้านเสริมสวย เป็นต้น

4. การให้เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ค่า ลงทุนต่างๆ ในการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในกรณีที่มีการลงทุนในการประกอบอาชีพ ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติอย่างร้ายแรง

5. การให้เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนในการพัฒนาความรู้ ได้แก่ ค่าลงทุนต่างๆ เพื่อการ พัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพทางการเกษตรหรือนอกการเกษตร เช่น การศึกษา อบรม คูงานหรือฝึกงานเพื่อนำความรู้มาพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่เดิมหรือเพื่อเพิ่มช่องทางในการ ประกอบอาชีพอย่างอื่นที่มีู่ทางทำได้ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเกษตรกร

6. การให้เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ ค่าลงทุนในการ ยกระดับการศึกษาของเกษตรกรหรือคนในครัวเรือนของเกษตรกรให้สูงขึ้น การซื้อหรือสร้าง ทรัพย์สิน ปรับปรุงที่อยู่อาศัย ตลอดจนการให้เงินกู้เพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลเกษตรกรลูกค้าหรือ คนในครัวเรือน อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรและคนในครัวเรือนให้ดีขึ้น เช่น การ

ลงทุนซื้อที่ดินเพื่อปลูกสร้างที่อยู่อาศัย หรือซื้อที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้าง หรือสร้าง ปรับปรุงต่อเติม สิ่งปลูกสร้าง ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย ตลอดจนการลงทุนเพื่อซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เป็นต้น

2.5.3.3 เพื่อรอการขายผลิตผลการเกษตร

ปัจจุบันธนาคารดำเนินงานให้เงินกู้เพื่อรอการขายผลิตผลการเกษตรมาเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะการรับจำนำข้าวเปลือก ธนาคารจึงได้กำหนดวิธีปฏิบัติเพื่อถือให้กับการรับจำนำผลิตผลการเกษตรทุกประเภทที่เกิดภาวะราคาผลิตผลการเกษตรตกต่ำด้วยวิธีการรับจำนำผลิตผลการเกษตร และการรับจำนำประหวนสินค้า การรับจำนำผลิตผลการเกษตรนั้นมีทั้งการรับจำนำผลิตผลการเกษตรที่ไม่มีการแปรรูป และผลิตผลที่มีการแปรรูป เนื่องจากผลิตผลการเกษตรบางชนิดไม่สามารถเก็บรักษาไว้ได้นานตลอดระยะเวลาจำนำ จำเป็นต้องผ่านกระบวนการแปรรูปก่อน นอกจากนี้ ยังได้กำหนดวิธีการระบายผลิตผลการเกษตร เมื่อครบกำหนดระยะเวลาได้ถอนจำนำแล้ว แต่ราคาผลิตผลการเกษตรยังต่ำกว่าราคารับจำนำโดยวิธีการขายผลิตผลการเกษตรแทนเกษตรกรลูกค้าหรือแปรรูปผลิตผลที่รับจำนำแล้วขายเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตผลการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรสามารถขายผลิตผลการเกษตรให้ได้ในราคาดีขึ้น

2.5.3.4 เพื่อชำระหนี้สินภายนอก

การให้กู้เงินเพื่อชำระหนี้สินภายนอกของธนาคาร นอกจากเป็นการให้สินเชื่อตามปกติแก่ลูกค้าเพื่อนำไปชำระหนี้สินภายนอกของธนาคารแล้ว ยังเป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในการที่จะช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความเดือดร้อน และไม่ได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวหนี้สิน ทั้งนี้ การให้ลูกค้ากู้เงินเพื่อชำระหนี้สินภายนอก สามารถดำเนินการตามที่มาของแหล่งเงินทุนได้ ดังนี้

1. การให้กู้เงินจากเงินปกติของธนาคาร ซึ่งเป็นการให้กู้เงินตามงบประมาณที่สาขาได้รับอนุมัติจากธนาคารเป็นประจำทุกปี โดยจะดำเนินการจ่ายเงินกู้ได้ เมื่อได้รับอนุมัติงบประมาณจากธนาคารหรือขออนุมัติเป็นรายๆ ไป
2. การให้กู้เงินจากเงินทุนที่ธนาคารได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งเป็นการให้เงินกู้ตามนโยบายของรัฐบาล ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ให้ธนาคารเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ การจ่ายเงินกู้จากแหล่งเงินทุนนี้ ธนาคารจะแจ้งให้สาขาทราบเป็นคราวๆ ไป ดังนั้น สาขาจะดำเนินการได้ต่อเมื่อได้รับแจ้งจากธนาคารแล้วเท่านั้น และเมื่อสาขาดำเนินการจ่ายเงินกู้จากแหล่งเงินทุนนี้ ให้สาขาระงับการจ่ายเงินกู้จากเงินทุนปกติของธนาคาร จนกว่าสาขาจะจ่ายเงินกู้จากแหล่งเงินทุนนี้ครบถ้วนตามเป้าหมายที่ธนาคารกำหนด

2.5.3.5 เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนในการดำเนินกิจการตามโครงการที่เป็นการส่งเสริม หรือสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับประกอบการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธนาคาร

การให้กู้เงินตามวัตถุประสงค์นี้ ให้ถือปฏิบัติตามคำชี้แจงของธนาคารที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะในแต่ละโครงการ

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการพิจารณาให้สินเชื่อ

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อ ควรมีข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์ตัดสินใจอนุมัติสินเชื่อ โดยมีหลักในการพิจารณาดังนี้

1. หลักเกณฑ์ 5P's Credit ได้แก่ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ,2541)

1.1 People (ผู้ขอกู้) หมายถึง คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ อุปนิสัยใจคอ พฤติกรรม และความสามารถในการชำระหนี้

1.2 Purpose (วัตถุประสงค์การขอกู้) แผนการใช้จ่ายเงินกู้ ได้แก่

(1) นำไปใช้ในเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital)

(2) นำไปขยายงานหรือลงทุนทรัพย์สิน

(3) นำไปชำระหนี้สินบุคคลอื่น ซึ่งวัตถุประสงค์เหล่านี้จะต้องก่อให้เกิดรายได้ และเกิดผลตอบแทนต่อธนาคารคือ ดอกเบี้ย

1.3 Payment (การชำระเงิน) หมายถึง ความสามารถในการชำระหนี้ โดยพิจารณาจาก

(1) แผนงานทางการเงิน

(2) แหล่งเงินทุน

(3) ระยะเวลาดำเนินงานของโครงการ

(4) ค่าใช้จ่าย

(5) แผนการชำระหนี้

(6) ภาวะการแข่งขัน

1.4 Protection (หลักประกันในการชำระหนี้) หมายถึง หลักประกันของเงินกู้ซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจในการกู้

1.5 Prospective (ความเจริญก้าวหน้าของกิจการ) พิจารณาได้ดังนี้

(1) สภาพเศรษฐกิจ

(2) ผลตอบแทน (Rewards)

(3) อัตราเสี่ยง

2. หลักเกณฑ์ 6C's Credit ได้แก่ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ,2541.)

2.1 Character (คุณสมบัติของผู้กู้) เป็นการพิจารณาคูสมบัตินของผู้กู้ และประวัติส่วนตัว พฤติกรรม อาชีพ เช่น อุปนิสัยทั่วไป อายุ ครอบครัว การสังคม ความซื่อสัตย์ ชื่อเสียงส่วนตัว ภาวะศีลธรรม ฐานะการเงิน ฯลฯ คุณสมบัติเฉพาะด้านความสามารถความชำนาญ ประสบการณ์ ความรับผิดชอบตรงต่อเวลา ความเสมอต้นเสมอปลาย

2.2 Capacity (ความสามารถในการชำระหนี้) เป็นการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด ได้แก่

2.2.1 ความสามารถในการหารายได้ โดยพิจารณาจากแผนการผลิต ความรู้ ประสบการณ์ในการผลิต สุขภาพของผู้กู้ ตลาดที่จะรองรับผลผลิต สภาพแวดล้อม

2.2.2 รายได้ของผู้ขอสินเชื่อ โดยพิจารณาที่มาของรายได้ว่ามาจากการผลิตอย่างเดียวหรือมาจากทางอื่นอีก เช่น การค้าขาย การรับจ้าง เป็นต้น

2.2.3 หนี้สินอื่นๆ โดยพิจารณาค่าใช้จ่ายต่างๆ หนี้สินภายนอกของผู้ขอ

2.2.4 แผนการจ่ายเงิน พิจารณาว่าผู้กู้มีการวางแผนการใช้จ่ายตามแผนการผลิตหรือไม่

2.3 Capital (เงินทุน) หมายถึง ทรัพย์สินของผู้ขอรับสินเชื่อที่ในธุรกิจพิจารณาได้จาก

2.3.1 อัตราส่วนระหว่างหนี้สิน/ทุน

2.3.2 อัตราส่วนระหว่างกำไร/เงินทุน

2.4 Collateral (การค้ำประกันเงินกู้) เป็นการพิจารณาถึงหลักประกันและสภาพคล่องเพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจในการให้กู้ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

2.4.1 หลักทรัพย์ค้ำประกัน เช่น ที่ดิน อาคารต่างๆ

2.4.2 บุคคลค้ำประกัน

2.5 Condition (สถานะเศรษฐกิจ) หมายถึง สภาพภายนอกซึ่งอยู่นอกเหนืออำนาจการควบคุมของผู้ให้และผู้ขอสินเชื่อซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อความเสี่ยงในการให้สินเชื่อ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี สถานการณ์การเมือง การแก้ไขข้อบังคับกฎหมาย

2.6 Country (ประเทศที่ติดต่อด้วย) พิจารณาความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านและสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน เช่น การเมือง นโยบายที่เปลี่ยนแปลงไป

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับสินเชื่อ และภาวะหนี้สิน

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสินเชื่อเป็นการศึกษาความหมายของสินเชื่อและประเภทของสินเชื่อ ดังนี้

1. คำว่า “สินเชื่อ” (กองวิชาการ สำนักวิชาการและแผน ฐ.ก.ศ., 2541 : 7) หมายถึง การให้กู้ยืมด้วยความเชื่อถือ โดยมีกำหนดชำระคืนพร้อมดอกเบี้ย ซึ่งการกู้ยืมอาจจะเป็นเงินที่เรียกว่า “เงินกู้” หรือภาวะผูกพันต่างๆ วัตถุประสงค์ของการให้สินเชื่อโดยสังเขป ได้แก่

- 1.1 เป็นทุนหมุนเวียน
- 1.2 ใช้ในการขยายงาน
- 1.3 ชำระหนี้
- 1.4 เป็นเงินลงทุน (ที่เป็นหุ้นเจ้าของ)

สินเชื่อ เมื่อให้ไปแล้วต้องได้รับชำระคืนเมื่อถึงกำหนดเวลา อย่างไรก็ตาม การให้สินเชื่อ โดยปราศจากการพิจารณาที่เหมาะสม จะทำให้สินเชื่อเกิดความเสี่ยง (Risk) ที่จะไม่ได้รับชำระคืน ดังนั้น จึงมีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการให้สินเชื่อแก่ผู้ประสงค์ที่จะได้รับสินเชื่อ

2. ประเภทสินเชื่อ สามารถแบ่งได้ตามเกณฑ์ต่างๆ เช่น แบ่งตามระยะเวลาชำระคืน เป็นสินเชื่อระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว หรือแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการนำสินเชื่อไปใช้ เช่น สินเชื่อเพื่อการผลิต สินเชื่อเพื่อการลงทุนในทรัพย์สิน สินเชื่อเพื่อรอกการขยายผลผลิต การให้สินเชื่อที่ดีจะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และเป็นประโยชน์ต่อสังคมในด้านต่างๆ

2.7.1 ความหมายของหนี้สิน

หนี้สิน หมายถึง นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า เจ้าหนี้ มีสิทธิที่จะบังคับ บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า ลูกหนี้ ให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง (Obligation) โดยปริยาย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2525 : 686)

เกษรี ณรงค์เดช (2524 : 1) กล่าวว่า หนี้สิน หมายถึง พันธะที่กิจการมีต่อบุคคลภายนอกอันเกิดจากรายการที่กระทำในอดีต หรือปัจจุบันซึ่งต้องชำระล้างให้หมดไป โดยการส่งมอบทรัพย์สินหรือการให้บริการในอนาคต

ขุน ศรียาภย์ (2517 : 177) กล่าวว่า หนี้สินทำให้เกิดผลผูกพันระหว่างคน 2 จำพวก จำพวกหนึ่ง เรียกว่า เจ้าหนี้ มีสิทธิบังคับให้บุคคลอีกจำพวกหนึ่ง เรียกว่า ลูกหนี้ ให้ปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งจะเป็นให้กระทำ หรืองดเว้นกระทำก็ตาม ซึ่งเรียกตามภาษากฎหมายว่า ชำระหนี้ การผูกพันของบุคคล 2 จำพวกนี้ ที่เรารวมกันเรียกว่า หนี้ ผู้มีสิทธิบังคับเรียกว่า เจ้าหนี้ ผู้ที่ต้องปฏิบัติการ เรียกว่า ลูกหนี้

โสภณ รัตนกร (2537 : 40) กล่าวว่า คำว่า หนี้ เป็นคำไทย แต่ความหมายและแนวคิดในเรื่องนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใช้ของเราเองไม่ เราเอาแนวความคิดเรื่องนี้มาจากระบบกฎหมายซีวิลลอว์ ซึ่งมีรากฐานมาจากกฎหมายโรมัน อีกต่อหนึ่ง คำนี้จึงเป็นคำแปลของสิทธิชนิดหนึ่ง ซึ่งเรียกกันในกฎหมายโรมันว่า Obligatio ถ้าจะแปลสั้นๆ ตามถ้อยคำก็จะแปลความหมายทางหนึ่ง หมายถึง สิทธิซึ่งเรียกว่า สิทธิ เรียกร้องเป็นความหมายซึ่งมองด้านเจ้าหนี้หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ แต่ความหมายของคำว่าหนี้อีกทางหนึ่ง หมายถึงภาระหน้าที่หรือ ความเป็นหนี้ซึ่งเป็นการมองจากทางด้าน ลูกหนี้ผู้มีความผูกพันจะต้องชำระหนี้

เสรี สุวรรณภานนท์ (2543 : 11) ได้ให้ความหมายขอคำว่าหนี้ว่า “หนี้” ตามพจนานุกรม มีความหมายว่า เงินที่ผู้หนึ่งติดค้างอยู่จะต้องใช้ให้แก่ผู้หนึ่ง หนี้สิน นิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “เจ้าหนี้” มีสิทธิที่จะบังคับให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเรียกว่า “ลูกหนี้” ให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง การที่จะต้องตอบแทนบุญคุณเขา ซึ่งตามกฎหมายแล้ว เมื่อเอาเงินหรือสิ่งของเขาไป และยังมีได้ซดใช้หรือคืนเจ้าของเขาจึงเกิดเป็น “หนี้” ขึ้น ดังนั้นด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้

ปิยะนุช โปตะวานิช (2526 : 30) ได้แบ่งประเภทของหนี้ออกเป็นประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ หนี้มีเงื่อนไข หนี้มีเงื่อนไข หนี้แบ่งได้ (มาตรา 290) และหนี้แบ่งไม่ได้ (มาตรา 301 และ มาตรา 302) หนี้ประธานและหนี้อุปการณ์

2.7.2 สาเหตุแห่งการเกิดหนี้

ภักตร์ศักดิ์ วรรณแสง (2536 : 1 อ้างถึงใน รจนา สรรสม, 2544: 8) กล่าวว่า หนี้เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่

นิติกรรมและนิติเหตุ ได้แก่ จัดการนอกสั่ง ลาภมิควรได้ ละเมิด และหนี้ เนื่องจากสถานะบุคคลซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้

วงษ์ วีระพงษ์ (2516 : 2 อ้างถึงใน รจนา สรรสม, 2544: 8) กล่าวว่า หนี้เกิดจากสาเหตุใหญ่ๆ 4 ประการ คือ

1. หนี้เกิดจากสัญญา
2. หนี้เกิดจากการละเมิด
3. หนี้เกิดจากกฎหมาย
  - 3.1 หนี้เกิดจากกฎหมายโดยแท้ เช่น ค่าอุปการะเลี้ยงดู
  - 3.2 หนี้ค้างสัญญา คือ จัดการงานนอกสั่ง ลาภมิควรได้

สุนทร มณีสวัสดิ์ (2537 : 29-30 อ้างถึงใน รจนา สรรสม, 2544: 8) กล่าวว่า หนี้
เกิดจาก 3 สาเหตุใหญ่ๆ คือ

1. จากนิติกรรม ได้แก่ นิติกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดหนี้ขึ้น เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญา
แลกเปลี่ยน สัญญาให้ สัญญาจ้างแรงงาน เป็นต้น

2. จากนิติเหตุ ได้แก่ ละเมิด จัดการงานนอกคำสั่ง และลาภมิควร ซึ่งคู่กรณีมิได้มี
นิติกรรมต่อกัน แต่เกิดเหตุที่ทำให้มีผลเป็นหนี้ต่อกัน เช่น ขับรถประมาทชนรถผู้อื่นเสียหาย ก็
เป็นละเมิดและก่อให้เกิดหนี้ต่อกันขึ้น

3. เกิดจากเหตุอื่นๆ นอกจากนิติกรรมและนิติเหตุ แล้วก็มีเหตุอื่นที่ทำให้เกิดหนี้ขึ้นอีก เช่น
กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ต้องชำระภาษีอากรก็มีหนี้ที่ต้องชำระภาษีอากรแก่รัฐ กฎหมาย
กำหนดให้บิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูบุตร มิฉะนั้นบุตรอาจฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูได้

กุศล บุญยีน (2540 : 4-5 อ้างถึงใน รจนา สรรสม, 2544: 8-9) สรุปว่าหนี้เกิดจาก
5 สาเหตุ คือ

1. สัญญา คือ ความแตกต่างระหว่างบุคคลสองฝ่าย หรือกว่านั้นขึ้นไป โดยมุ่ง
ประสงค์ก่อให้เกิดหนี้ขึ้น การแบ่งประเภทสัญญาเพื่อประโยชน์ในการปรับบทกฎหมายง่าย ควร
แบ่งเป็นสัญญาที่ต้องตอบแทน และสัญญาไม่ต้องตอบแทน

1.1 สัญญาต้องตอบแทน เป็นสัญญาซึ่งก่อให้เกิดหนี้ แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายคือ
ต่างฝ่ายต่างเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ซึ่งกันและกัน เช่น ซื้อขาย เช่าทรัพย์สิน จ้างแรงงาน จ้างทำของ
 เป็นต้น

1.2 สัญญาไม่ต้องตอบแทน คือ สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าหนี้ อีกฝ่ายหนึ่ง
แต่ฝ่ายเดียว เช่น ยืมใช้คงรูป ฝากทรัพย์สินไม่มีบำเหน็จ ตัวแทนไม่มีบำเหน็จ

2. จัดการงานนอกสั่ง คือ การที่บุคคลใดก็ตามเข้าไปจัดการแทนผู้อื่น โดยเขามีได้
ว่าวานใช้ให้ทำ หากการเข้าจัดการนั้นเป็นการสมประโยชน์ของเจ้าของหรือตัวการแล้วก็ยอม
ก่อให้เกิดหนี้ขึ้น คือ ผู้จัดการมีสิทธิเรียกร้อง เอาค่าใช้จ่ายที่ตนเสียไปแล้วจากตัวการได้

3. ลาภมิควรได้ คือ การที่บุคคล ได้มาซึ่งทรัพย์สินสิ่งใดเพราะการที่บุคคลอีกคน
หนึ่งกระทำเพื่อชำระหนี้หรือได้มาโดยประการอื่น ปราศจากมูลอันจะอ้างกฎหมายได้และเป็นทาง
ให้บุคคลอีกบุคคลหนึ่งเสียเปรียบ บุคคลผู้ได้รับทรัพย์สินเอาไว้ ต้องคืนทรัพย์สินให้แก่เขา

4. ละเมิด คือ การที่บุคคลใดเจาะจงหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิด
กฎหมาย ให้เขาเสียหายยอมเป็นมูลให้เกิดหนี้ ที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่
ผู้เสียหาย

5. บทบัญญัติแห่งกฎหมาย หนึ่งอาจเกิดจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลมีหน้าที่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้พิเศษ เช่น ประมวลกฎหมายรัชฎากรซึ่งกำหนดให้ บุคคลต้องเสียภาษีต่อรัฐ หรือตาม ป.พ.พ. ซึ่งบัญญัติให้บุตรจำต้องเลี้ยงดูบิดามารดา หรือบิดามารดาจะต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษิตามสมควรแก่บุตร ระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ หรือสามีภรรยาต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถ และฐานะของตน เป็นต้น

2.7.3 การชำระเงินกู้

แนวคิดในการศึกษานี้พิจารณาการชำระคืนเงินกู้ จากความสามารถในการชำระคืน (Anthony Bottomley, 1936 อ้างถึงใน ไรกต กันทะมา, 2531: 5 อ้างถึงใน มนตรี เจริญสมบัติ, 2545: 10-11) โดยจะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการชำระคืน ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจและพยายามปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการชำระคืน

นักวิชาการโดยทั่วไปเชื่อว่า ถ้าเกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้แล้วก็จะสามารถลดปัญหาหนี้ค้างชำระได้ เพิ่มความสามารถในการชำระหนี้ อาจทำได้โดยการเพิ่มการลงทุน และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นในทางเศรษฐกิจ เช่น ระบบชลประทาน ถนน ไฟฟ้า ปรับปรุงการผลิตโดยการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ แก้ปัญหาเรื่องที่ดินและการตลาด

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ (2514 : 78 อ้างถึงใน มนตรี เจริญสมบัติ, 2545 : 11) ได้พิจารณาปัญหาหนี้เชื่อโดยมุ่งเน้นเหตุผลทางเศรษฐกิจ คือ ความสามารถในการชำระหนี้ พบว่ารายได้จากการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรตกต่ำ มีสาเหตุและแนวทางแก้ไข ดังนี้

1) ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง ซึ่งเป็นภาวะธรรมชาติ ไม่อาจควบคุมได้ แต่สามารถลดความรุนแรงลงได้ โดยจัดให้มีการชลประทานที่ดี

2) โรคพืชและแมลง ป้องกันโดยปลูกพืชตามหลักวิชาการ เพื่อลดความรุนแรงของโรคพืชและแมลง เช่น ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกพืชผสม การปลูกตามแสง ตามทิศทางลม ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีการปรับปรุงในการต่อต้านโรคพืช และให้ผลผลิตสูงขึ้น

3) ราคาผลผลิตตกต่ำหรือราคาทางการตลาด เกิดขึ้นจากการขาดอำนาจต่อรองทางตลาด เรื่องราคาผลผลิต คุณสมบัติเฉพาะตัวของสินค้าเกษตรที่เสียเปรียบหลายอย่าง การขาดความรู้ทางการตลาด แก้ไขโดยการจัดตั้งให้มีการรวมกลุ่มของผู้ผลิตให้มีอำนาจต่อรองกับพ่อค้า รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านการเก็บรักษา การจำหน่ายผลผลิตเพื่อรอการขายดีเมื่อราคาดี รวมทั้งนโยบายของรัฐเรื่องการประกันราคา

4) การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เพราะเกษตรกรขาดความเข้าใจวิธีการใช้แก้ไขโดยจัดให้มีการอบรมการใช้ และขาดโอกาสในการแก้ไข แก้ไขโดยจัดให้มีการอบรม การใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง ในขนาดและราคาที่เหมาะสมกับสภาพการเกษตรของประเทศไทย

5) ปัญหาเรื่องที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะสูญเสียที่ดินและไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดิน ทำให้ไม่มีแรงจูงใจในการปรับปรุงที่ดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตจึงควรมีการจัดการปฏิรูปที่ดิน

2.7.4 สาเหตุการมีหนี้ของเกษตรกร

จากการศึกษาปัญหาหนี้สินเกษตรกรของสำนักงานคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรกรแห่งชาติ (กบส.) พบว่า ปัญหาหนี้สินเกษตรกรนั้นมีสาเหตุสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1) เกิดจากความล้มเหลวของการพัฒนาที่ไม่สมดุล การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงเวลาที่ผ่านมา ที่เน้นให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมและบริการเป็นหลัก ทำให้ภาคเกษตรกรรมถูกละเลย จนเกิดช่องว่างของรายได้ระหว่างสังคมเมือง (ภาคอุตสาหกรรมและบริการ) กับสังคมชนบท (ภาคเกษตรกรรม) เพิ่มมากขึ้น รายได้ของประชากรในภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของประชากรในภาคเศรษฐกิจอื่นๆ นอกภาคการเกษตร เป็นผลให้รายได้ไม่สมดุลกับรายจ่าย

2) เกิดจากความสามารถในการปรับตัวของเกษตรกร ประชากรในภาคเกษตรมีความสามารถในการปรับตัวได้ค่อนข้างต่ำ หรือไม่สามารปรับตัวได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการปรับตัวในการดำรงชีพท่ามกลางสภาพการณ์ของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เกษตรกรอยู่ในภาวะล้มละลายและไร้ที่พึ่ง

3) เกิดจากโครงการของรัฐในการพัฒนาการเกษตรหลายโครงการประสบกับความล้มเหลว ยังผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการต้องมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น

4) เกิดจากเหตุสุดวิสัย ภัยพิบัติ หรือภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง วาดภัย การทำการประกอบอาชีพเกษตรของไทยยังต้องอาศัยปัจจัยธรรมชาติค่อนข้างสูง กับทั้งยังไม่มีมาตรการหรือระบบป้องกันความเสี่ยงดังกล่าวที่พอดี เช่น การประกันภัยพืชผลการเกษตร ทำให้รายได้ที่เกษตรกรได้รับมีความไม่แน่นอน และหากปีใดเกษตรกรได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือภัยธรรมชาติจะทำให้เกษตรกรแทบล้มละลาย มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นและผูกพันยาวนาน

2.8 แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งชำระหนี้เงินกู้ไม่ได้ตามกำหนด

2.8.1 สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ค้างชำระ ดังนี้ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2547.)

1. ปัจจัยจากตัวลูกค้ำผู้กู้
  - 1.1 ลูกค้ำตาย
  - 1.2 ลูกค้ำวิกลจริต ทูพพลภาพ หรือป่วยเรื้อรังจนเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ
  - 1.3 ลูกค้ำเลิกประกอบอาชีพ
  - 1.4 ลูกค้ำไปเสียจากภูมิลำเนาหรือย้ายถิ่นที่อยู่
  - 1.5 ลูกค้ำบวชแล้วไม่สึก
  - 1.6 ลูกค้ำต้องโทษจำคุก
  - 1.7 ลูกค้ำมีหนี้สินภายนอก
  - 1.8 ลูกค้ำถูกศาลสั่งยึดทรัพย์ขายทอดตลาด หรือมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย
  - 1.9 ลูกค้ำโอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น เช่น ที่ดิน บ้านเรือนอยู่อาศัย เครื่องจักรกล และเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น
  - 1.10 ลูกค้ำให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน
  - 1.11 ลูกค้ำไม่ได้ใช้เงินกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์
  - 1.12 ลูกค้ำมีพฤติกรรมไม่ดีชอบเล่นการพนัน ดิตยาเสพติด เป็นต้น
  - 1.13 ลูกค้ำมีเจตนาบิดพลิ้วไม่ยอมชำระหนี้ โดยไม่มีเหตุผลสมควร เช่น เห็นลูกค้ำอื่นไม่ชำระก็ไม่ชำระบ้าง เป็นต้น
  - 1.14 ลูกค้ำมีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินเกิดขึ้นในครัวเรือน เช่น ต้องใช้จ่ายเงินในการรักษาพยาบาล
  - 1.15 ลูกค้ำไม่พอใจพนักงานธนาคาร
  - 1.16 ลูกค้ำขายผลิตภัณฑ์จำหน่ายแล้วมีเงินเหลือไม่เพียงพอชำระหนี้เงินกู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์
  - 1.17 ลูกค้ำต้องเก็บผลิตภัณฑ์จำหน่ายไว้เพื่อบริโภค หรือทำพันธุ์ เนื่องจากการผลิตใหม่เสียหาย

2.8.2 มูลเหตุจากปัจจัยภายนอก

- 1) กรณีสาเหตุเกิดหลังจากกู้เงินแล้วไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เนื่องจาก
  - (1) ถูกทางราชการเวนคืนที่ดิน
  - (2) เจ้าของที่ดินไม่ให้เช่าที่ดิน

คือ

2) กรณีผลผลิตหรือกระบวนการผลิตได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ

- (1) ฝนแล้ง
- (2) น้ำท่วม
- (3) ลมพายุหรือวาตภัย
- (4) ศัตรูพืชหรือสัตว์รบกวน
- (5) เกิดโรคระบาด
- (6) ถูกไฟไหม้
- (7) ถูกโจรปล้นหรือถูกลักขโมย
- (8) ถูกคลื่นแก๊สทำลายผลผลิต
- (9) “ฝนซุก” หมายถึง ฝนตกชุกจนเป็นเหตุให้ลูกค้าไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตหรือประกอบอาชีพได้ เช่น มีผลตกชุกทำให้ไม่สามารถกรีดยางพาราได้ จึงไม่มีรายได้ชำระคืนหนี้เงินกู้แก่ธนาคาร

3) กรณีขายผลผลิต สินค้า หรือบริการไม่ได้ หรือขายได้น้อย เนื่องจาก

- (1) ไม่สามารถขนส่งไปขายได้
- (2) ไม่มีผู้รับซื้อ (รวมถึงการซื้อบริการ)
- (3) ราคาตกต่ำ

4) กรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหาย เนื่องจาก

- (1) ถูกไฟไหม้
- (2) ถูกโจรปล้น หรือถูกลักขโมย

5) กรณีเกิดภัยสงคราม

2.8.3 มูลเหตุจากพนักงานธนาคาร

- 1) พนักงานธนาคารทุจริตโดยไม่อยู่ในความรับผิดชอบของธนาคาร
- 2) พนักงานธนาคารเบียดเบียนลูกค้า หรือกั๊กเงินลูกค้า
- 3) พนักงานธนาคารประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น ใช้อำนาจไม่สุภาพ เป็นต้น
- 4) ลูกค้าไม่ได้รับความสะดวกในการชำระหนี้เงินกู้

2.8.4 มูลเหตุหนี้เงินกู้ค้างชำระของโครงการสินเชื่อเพื่อไปทำงานต่างประเทศ

- 1) ก่อนเดินทาง “กู้เงินแล้วบริษัทเลื่อนเวลาเดินทางเกิน 3 เดือน”
- 2) ก่อนเดินทาง “ลูกค้าไม่สามารถเดินทางได้” เนื่องจากบริษัทยกเลิกสัญญา และอยู่

ระหว่างการขอชดเชยคืนเงินจากบริษัทจัดหางาน

- 3) เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “ส่งเงินยังไม่ถึงประเทศไทย แต่เกินกำหนดระยะเวลา 3 เดือน
- 4) เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “ลูกค้าป่วยไม่สามารถทำงานได้” และถูกส่งตัวกลับประเทศไทย
- 5) เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “ลูกค้าถูกส่งตัวกลับ” เนื่องจากเกิดปัญหาทาง
- 6) การเมือง หรือการประท้วงนัดหยุดงาน หรือการสู้รบ
- 7) เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “บริษัทไม่ปฏิบัติตามสัญญา” ทำให้ลูกค้าไม่ได้รับเงินคืนครบตามสัญญา และอยู่ระหว่างลูกค้าร้องขอเงินเดือนจากบริษัทในต่างประเทศ (ขอแบ่งเบาระยะเนื่องจากไม่ได้รับเงินเดือน)
- 8) เดินทางไปต่างประเทศแล้ว “บริษัทในต่างประเทศเลิกกิจการ” เนื่องจากประสบปัญหาขาดทุน

2.9 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีผู้ศึกษาวิจัยงานด้านสินเชื่อและผลการดำเนินงานภาครัฐไว้ ซึ่งการศึกษานี้ได้นำสรุปผลงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อัมมาร สยามมาลา (2534 อ้างถึงใน อานาจ ทองเบ็ญญา, 2543 : 43) โครงสร้างระบบสินเชื่อไทย แบ่งตลาดสินเชื่อเป็น 2 ตลาด คือ ตลาดสินเชื่อในระบบและตลาดสินเชื่อในระบบ การแบ่งตลาดเช่นนี้มีได้หมายความว่าตลาดทั้งสองนี้เป็นอิสระต่อกันโดยสิ้นเชิง ตลาดสินเชื่อในระบบที่สำคัญ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งเป็นองค์กรการเงินเฉพาะกิจ (คือ เพื่อให้กู้แก่เกษตรกรโดยทางตรงและทางอ้อม อยู่ภายใต้การกำกับของกระทรวงการคลังธนาคารพาณิชย์ไทย ซึ่งระบายนเงินกู้แก่ภาคเกษตรกร โดยผ่านเครือข่ายสาขาและสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (เป็นองค์กรการจัดตั้งโดยรัฐบาล ทำหน้าที่ในการดำเนินงานเงินกู้ให้แก่สมาชิก) สำหรับตลาดสินเชื่อระบบนั้น การจำแนกประเภทผู้ให้กู้เป็นสิ่งที่จะต้องได้ยาก ถ้าจะดูจากอาชีพของผู้ให้กู้แล้ว ผู้ให้กู้จะประกอบด้วย เกษตรกรที่มีฐานะดี ผู้ที่มีรายได้ประจำที่อยู่ในชนบท พ่อค้าทั้งในและนอกหมู่บ้าน และการลงทุนของกลุ่มพ่อค้าที่อาศัยสำนักงานทนายความหรือสำนักงานอื่นๆ ตั้งเป็นบริษัท (เถื่อน) ขึ้นมารับฝากเงินและปล่อยเงินกู้ พฤติกรรมการกู้เงินนอกจากจะมีสินเชื่อเป็นตัวเงินแล้ว การขายสินค้าแบบผ่อนส่งก็ถือเป็นการให้กู้ อาจเป็นไปได้ทั้งในระบบและนอกระบบ

มรกต กัมทะมา (2531 อ้างถึงใน อานาจ ทองเบ็ญญา, 2543 : 40) ผลของการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกร กรณีลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระ

คินเงินกู้ยืมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ รายได้สุทธิและอัตราส่วนระหว่างหนี้สินต่อทรัพย์สิน ส่วนปัจจัยเสริมเจตจำนงอื่นๆ มีผลกระทบเพียงเล็กน้อย และสาเหตุหลักสำคัญที่เกษตรกรชำระคินเงินกู้ เนื่องจากต้องการกู้ยืมเงินจาก ธ.ก.ส. ต่อไป เพราะอัตราดอกเบี้ยถูกกว่ากู้เงินจากแหล่งอื่น และสาเหตุของการไม่ชำระคินเงินกู้เพราะภาวะปัญหาด้านการผลิต การรอราคาของผลผลิตและการเกิดเหตุผิดปกติในส่วนตัวลูกค้า

สุทธินันท์ บุญมี (2543 : 81) กล่าวว่า จากการศึกษา พบว่า ปัญหาและสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ค้างหนี้ชำระเนื่องมาจากตัวเกษตรกรเอง พนักงานและระบบงาน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในประเด็นบางประเด็น ไม่สามารถแก้ไขได้ เช่น เศรษฐกิจตกต่ำ ฝนแล้ง ผู้วิจัยไม่กล่าวถึงแนวทางมุ่งไปในประเด็นที่สามารถแก้ไขได้ เช่น ตัวเกษตรกรเอง เมื่อศึกษาปัญหาแล้วพบว่า ปัญหาจากการกู้เงินจำนวนมากเกินความสามารถที่จะชำระคินได้ ปัญหาการกู้เงินหลายสัญญา ขาดความรู้ทางการลงทุน ขาดความรู้ทางการเกษตร ขาดประสบการณ์ทางการตลาด เจ็บป่วยไม่สามารถประกอบอาชีพได้ มีหนี้สินหลายอย่าง มีค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน เจตนาบิดพลิ้ว ให้ผู้อื่นกู้ยืมเงินต่อสำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยการประชุมกลุ่มเกษตรกรลูกค้า ติดตามให้พบตัวลูกค้า การจัดทำเผยแพร่ข่าวสารความรู้ การติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควบคุมวงเงินกู้ ปรับปรุงหนี้ พัฒนาระบบงานติดตามของ ธ.ก.ส. เป็นต้น

นิรันดร์ แสงสว่าง (2540 : 69) กล่าวว่า การที่เกษตรกรได้รับสินเชื่อไม่เพียงพอ เนื่องจากการลงทุน และ ธ.ก.ส.อนุมัติวงเงินก็ให้ต่ำกว่าที่ขอกู้นั้น จะเป็นปัญหาประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ กล่าวคือ เกษตรกรไม่มีทุนสำรองของตนเอง จะต้องกู้เงินจากภายนอกซึ่งอัตราดอกเบี้ยสูงกว่ามากมาสมทบโครงการ ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของเกษตรกร

ผดุงชาติ วิวัฒนานนท์ (2538) สรุปผลของการดำเนินงานวิจัยของ ธ.ก.ส. ว่า อุปสรรคของการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. คือ ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรชั้นเล็กและยากจน มีความสามารถในการออมต่ำ เนื่องจากการขาดการรวมกลุ่มสร้างอำนาจต่อรอง ขาดความรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร การบริโภคที่ฟุ่มเฟือย มีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ มีผลทำให้การชำระคินหนี้เงินกู้ไม่ดี

ยุวดี พุทธระกูล (2539 : 105) สรุปถึงการวิจัยพฤติกรรมการใช้สินเชื่อของเกษตรกร ธ.ก.ส. ว่าจากการพัฒนาการใช้เงินกู้ของครัวเรือนเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าเกษตรกรนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในสัญญาเงิน ร้อยละ 52.38 และ 31.04 ตามลำดับ

ถาวร ปิธิรใจ (2529 : 46-5) ได้ศึกษาเรื่องหนี้สินชาวบ้านศึกษาเฉพาะกรณี บ้านคูวัง อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า หน่วยที่ใช้จ่ายที่ทำให้เป็นหนี้จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ชื้อที่นา ชื้อรถยนต์ ไปทำงานตะวันออกกลาง ชื้อควาย ชื้อรถไถนาเดินตาม ชื้อที่ปลูกบ้าน สร้างบ้าน ทำบุญอุทิศให้ญาติ สร้างยุ้งข้าว แต่งงานให้น้องชาย รักษาพยาบาล ค่าปุ๋ย ค่าเช่าควาย ส่งลูกเรียน ชื้อรถมอเตอร์ไซด์ ชื้อพันธุ์หมู ชื้อข้าวกิน จ้างรถไถนา ค่าอาหาร ชื้อเสื้อผ้า ชื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน ชื้อยาปราบศัตรูพืช

บทที่ 3

กรอบแนวคิด และวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. กรณีศึกษา ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ศึกษาลูกค้าเกษตรกรที่มีหนี้ค้างชำระกับ ธ.ก.ส. ไม่ว่าจะเกิดจากพฤติกรรมการบริโภค เศรษฐกิจในครัวเรือน ปัจจัยภายนอก มีภาระหนี้สินหลายแห่ง จนทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามกำหนด โดยให้ความสำคัญที่สาเหตุปัจจัยที่ทำให้เป็นหนี้ค้างชำระ

3.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถนำมากำหนดตัวแปรในการวิจัย ดังนี้

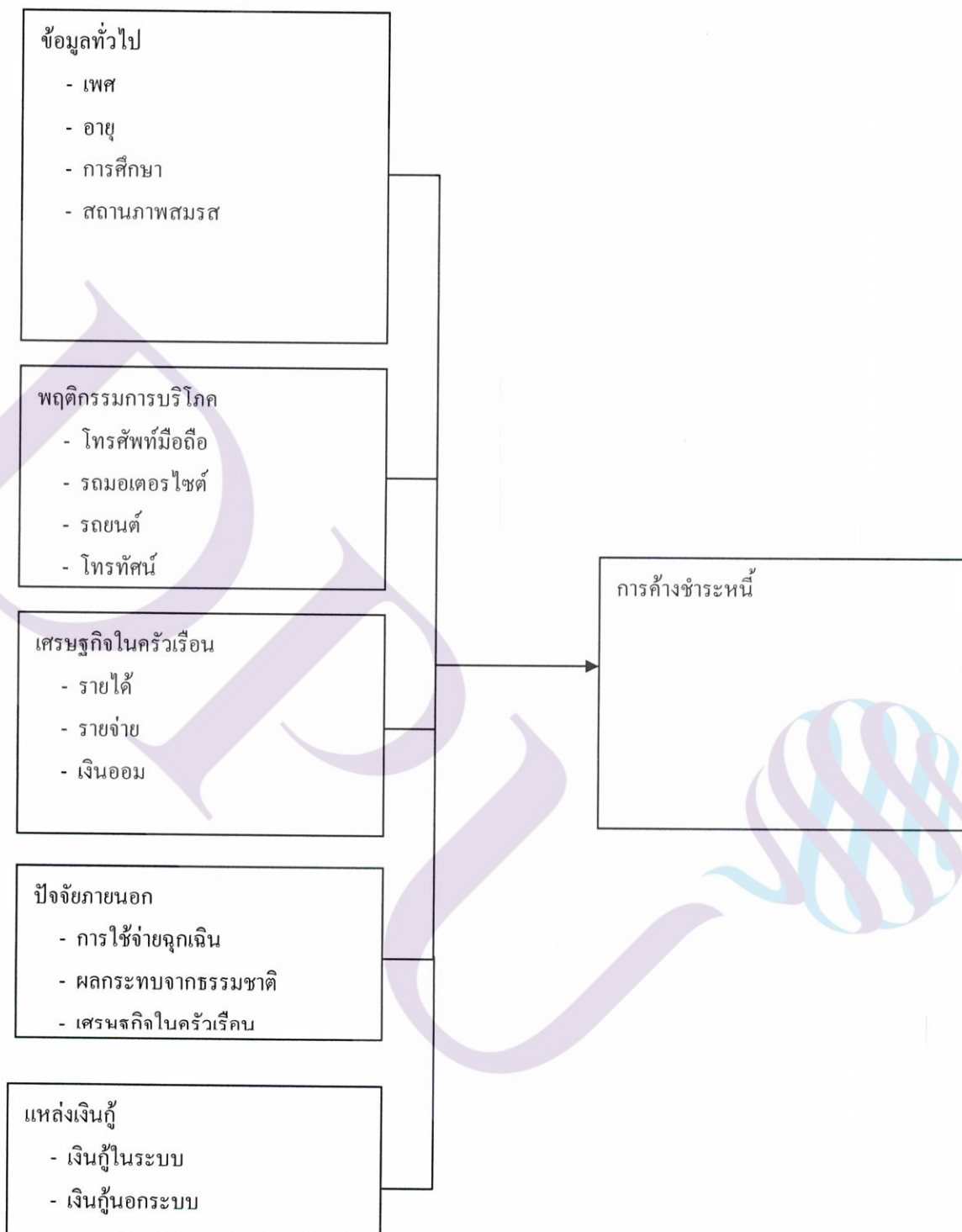
3.1.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ ด้านพฤติกรรมการบริโภค ความสามารถในการชำระหนี้ ปัจจัยภายนอกองค์กร แหล่งเงินกู้ได้แก่ เงินกู้ในระบบและเงินกู้นอกระบบ

3.1.2 ตัวแปรตาม คือการค้างชำระหนี้ของเกษตรกร กล่าวคือ กรณีเงินต้นคงเป็นหนี้ 150,000 แสนบาท แต่ไม่เกิน 3 แสนบาท

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้ดังนี้

ตัวแปรต้น (IV)

ตัวแปรตาม (DV)

ภาพที่ 3.1 แสดงกรอบแนวคิดปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระของลูกค้า

3.2 วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการสำรวจภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เกษตรกร ผู้มีหนี้ค้ำชำระของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร จำนวน 164 คน

3.3 ประชากรในการศึกษา

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาประชากรทั้งหมด 164 ราย กล่าวคือเป็น ลูกค้ำที่มีหนี้ค้ำชำระโดยครอบคลุมทุกตำบลในอำเภอทุ่งตะโก ประกอบด้วย ตำบลช่องไม้แก้ว ตำบลทุ่งตะไคร ตำบลปากตะโกและตำบลตะโก จากประชากรที่เป็นหนี้เงินต้น 150,000 บาท ไม่เกิน 300,000 บาทต่อคน

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นฐาน โดยแบบสอบถาม จะแบ่งเป็น 6 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภค ส่วนที่ 3 ความสามารถในการชำระหนี้ ส่วนที่ 4 ปัจจัยภายนอกองค์กร ส่วนที่ 5 แหล่งเงินกู้ต่างๆ ส่วนที่ 6 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้ำ ธ.ก.ส.

3.5 ระยะเวลาการศึกษา

ศึกษาข้อมูลตั้งแต่ เดือน พฤศจิกายน 2550 - มกราคม 2551

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติการภาคสนาม โดยสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ที่มีหนี้ค้ำชำระตามสัญญาเงินกู้ทุกราย จำนวน 164 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการประมวลผล

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์คือ สถิติเชิงพรรณนา ในการอธิบายคุณลักษณะของตัวแปรที่ศึกษาเพื่อหาค่าร้อยละและความถี่

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. กรณีศึกษา ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ศึกษาลูกค้าเกษตรกรที่มีหนี้ค้างชำระกับ ธ.ก.ส.

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยทำการสำรวจภาคสนาม โดยเก็บแบบสอบถามกับเกษตรกรผู้มีหนี้ค้างชำระของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ที่เป็นหนี้เงินต้น 150,000 บาท ไม่เกิน 300,000 บาทต่อคน จำนวน 164 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 163 คน คิดเป็นร้อยละ 99.39 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยที่แบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคสินค้า

ตอนที่ 3 ความสามารถในการชำระหนี้

ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านผลผลิต

ตอนที่ 5 ภาระหนี้

ตอนที่ 6 ศึกษารายได้ รายจ่าย และเงินออมของเกษตรกรผู้ค้างชำระหนี้
ของลูกค้า ธ.ก.ส.

การวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์คือ สถิติเชิงพรรณนา โดยหาค่าความถี่ และร้อยละในการอธิบายคุณลักษณะของตัวแปร

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลจากการเก็บแบบสอบถามเกษตรกรผู้เป็นหนี้ค้างชำระของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ที่เป็นหนี้เงินต้น 150,000 บาท – 300,000 บาท จำนวน 163 คน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของเกษตรกรผู้เป็นหนี้ค้างชำระของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก
จังหวัดชุมพร

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	72	44.2
หญิง	91	55.8
2. อายุ		
20 – 35 ปี	12	7.4
36 – 50 ปี	96	58.9
51 – 60 ปี	44	27.0
61 ปีขึ้นไป	11	6.7
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า	64	39.3
ประถมศึกษาปีที่ 6	57	35.0
มัธยมศึกษาหรือ ปวช.	37	22.7
ปวส. หรือ อนุปริญญา	4	2.5
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	0.6
4. สถานภาพการสมรส		
โสด	6	3.7
หย่าร้าง	11	6.7
สมรส	132	81.0
หม้าย	14	7.6

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เกษตรกรผู้เป็นหนี้ค้างชำระของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพรส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ร้อยละ 55.8 มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี ร้อยละ 58.9 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า ร้อยละ 39.3 และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 81

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคสินค้า

ตารางที่ 4.2 พฤติกรรมการบริโภคสินค้าของเกษตรกรที่ค้างชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. การใช้โทรศัพท์		
ไม่มีโทรศัพท์บ้านและมือถือ	3	1.8
มีโทรศัพท์บ้านหรือมือถือ 1 – 3 เครื่อง	144	88.3
มีโทรศัพท์บ้านหรือมือถือ มากกว่า 3 เครื่อง	16	9.8
2. การมียานพาหนะ		
ไม่มีจักรยานยนต์และรถยนต์	4	2.5
มีเฉพาะจักรยานยนต์	18	11.0
มีทั้งรถจักรยานยนต์และรถยนต์อย่างละคัน	63	38.7
มีทั้งรถจักรยานยนต์และรถยนต์รวมมากกว่า 2 คัน	78	47.9
3. เครื่องใช้ภายในบ้าน ได้แก่ โทรทัศน์ ตู้เย็น และวิทยุ สเตอริโอ		
มีอย่างใดอย่างหนึ่ง	18	11.0
มีทั้งสามอย่าง	73	44.8
มีทั้งสามอย่างมากกว่าอย่างละ 1 ชิ้น	72	44.2

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ส่วนใหญ่มีโทรศัพท์บ้านหรือมือถือ 1 – 3 เครื่อง ร้อยละ 88.3 มียานพาหนะทั้งรถจักรยานยนต์และรถยนต์รวมมากกว่า 2 คัน ร้อยละ 47.9 และมีเครื่องใช้ภายในบ้าน ได้แก่ โทรทัศน์ ตู้เย็น และวิทยุ สเตอริโอ ครบ ร้อยละ 44.8 และยังมีเครื่องใช้ภายในบ้านทั้งสามอย่างมากกว่าอย่างละ 1 ชิ้น ร้อยละ 44.2 อีกด้วย

ตอนที่ 3 เศรษฐกิจในครัวเรือน

ตารางที่ 4.3 เศรษฐกิจในครัวเรือนที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. รายได้		
น้อยกว่า/เท่ากับ 5000 บาท	6	3.7
5001 – 10,000 บาท	76	46.6
10,001 – 15,000 บาท	41	25.2
15,001 – 20,000 บาท	19	11.7
มากกว่า 20,000 บาท	21	12.9
2. รายจ่ายในครอบครัว		
น้อยกว่า/เท่ากับ 5000 บาท	9	5.5
5001 – 10,000 บาท	73	44.8
10,001 – 15,000 บาท	45	27.6
15,001 – 20,000 บาท	19	11.7
มากกว่า 20,000 บาท	17	10.4
3. ความสมดุลของรายรับ-จ่าย		
รายได้มากกว่ารายจ่าย	37	22.7
รายได้เท่ากับรายจ่าย	86	52.8
รายได้น้อยกว่ารายจ่าย	40	24.5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
4. การออม		
ฝากกลุ่มออมทรัพย์	55	33.7
ให้บุคคลอื่นกู้	1	0.6
ฝากสถาบันการเงิน	23	14.11
ไม่ได้ออม	84	51.53
5. จำนวนเงินออม		
ไม่มี	92	56.4
น้อยกว่า 1000 บาท/เดือน	47	28.8
1001 – 5000 บาท/เดือน	24	14.7
6. รายจ่ายฉุกเฉิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร		
ไม่มี	151	92.6
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	9	5.5
10,001 บาท ขึ้นไป	3	1.8

จากตารางที่ 4.3 พบว่า รายได้ของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ที่ 5001 – 10,000 บาท ร้อยละ 46.6 รองลงมาคือ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 25.2 ส่วนรายจ่ายส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาท เช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาอยู่ที่ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 27.6 ความสมดุลในการใช้จ่ายส่วนใหญ่รายได้เท่ากับรายจ่าย ร้อยละ 52.8 และรายได้น้อยกว่ารายจ่ายและรายได้มากกว่ารายจ่ายมีใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 24.5 และ 22.7 ตามลำดับ นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 51.53 รองลงมาไม่มีเงินฝากกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 33.7 จำนวนเงินที่มีออมจะน้อยกว่า 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 28.8 และ 1,001 – 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 14.7 ส่วนรายจ่ายฉุกเฉินเช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ส่วนใหญ่ไม่มี ร้อยละ 92.6 และมีน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 5.5 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านผลผลิต

ตารางที่ 4.4 ปัจจัยด้านผลผลิตเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาของเกษตรกรที่ค้างชำระหนี้ของลูกค้า
ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. ราคาผลผลิตเปรียบเทียบปีที่ผ่านมา		
เพิ่มขึ้น	30	18.4
เท่าเดิม	55	33.7
ลดลง	78	47.9
2. รายได้รวมเปรียบเทียบปีที่ผ่านมา		
เพิ่มขึ้น	19	11.7
เท่าเดิม	52	31.9
ลดลง	92	56.4
3. รายได้สุทธิเปรียบเทียบปีที่ผ่านมา		
เพิ่มขึ้น	2	1.2
เท่าเดิม	143	87.7
ลดลง	18	11.0
4. ความเสียหายจากภัยธรรมชาติ		
ไม่มี	110	67.5
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท	17	10.4
10,001 บาท ขึ้นไป	36	22.1

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัจจัยด้านผลผลิตเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาของเกษตรกรที่ค้างชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก เรื่องของราคาผลผลิต ส่วนใหญ่จะลดลง ร้อยละ 47.9 และเท่าเดิม ร้อยละ 33.7 ส่วนรายได้รวมเปรียบเทียบปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่ลดลง ร้อยละ 56.4 และเท่าเดิม ร้อยละ 31.9 เมื่อเปรียบเทียบรายได้สุทธิตกกับปีที่ผ่านมาพบว่ายังคงเท่าเดิม ร้อยละ 87.7 และ

ลดลง ร้อยละ 11.0 ในเรื่องความเสียหายของผลผลิตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ไม่เสียหาย ร้อยละ 67.5 และมีเสียหาย 10,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 22.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ภาระหนี้

ตารางที่ 4.5 ภาระหนี้ของเกษตรกรที่ค้างชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งเงินทุนนอกจาก ธ.ก.ส.		
ไม่มี	80	49.0
สถาบันการเงิน	7	4.3
สหกรณ์	3	1.8
กองทุนหมู่บ้าน	18	11.0
กลุ่มออมทรัพย์	13	7.9
ญาติพี่น้อง	7	4.3
ร้านค้า	3	1.8
นายทุนเงินกู้	8	4.9
ลิสซิ่ง และเช่าซื้อสินค้า	40	24.5
2. รวมจำนวนหนี้ทั้งหมด		
น้อยกว่า 300,000 บาท	126	77.3
300,001 – 600,000 บาท	21	12.9
มากกว่า 600,000 บาท	16	9.8

จากตารางที่ 4.5 พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงินจากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ 49.0 ส่วนแหล่งเงินกู้ที่ไม่ใช่ ธ.ก.ส. ที่เกษตรกรกู้ส่วนใหญ่กู้จากลิสซิ่ง และการเช่าซื้อสินค้า คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาคือกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 11.0 และกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 7.9 ตามลำดับ ส่วนยอดหนี้ทั้งหมดที่เป็นหนี้ส่วนใหญ่มียอดน้อยกว่า 300,000 บาท ร้อยละ 77.3 และเป็นหนี้ 300,001 – 600,000 บาท ร้อยละ 12.9 ตามลำดับ

ตอนที่ 6 ศึกษารายได้ รายจ่าย และเงินออมของเกษตรกรผู้ค้าช้างกระหนี่ของลูกค้า ช.ก.ส.

ตารางที่ 4.6 แสดงรายได้ รายจ่าย และเงินออมของลูกค้าช้างกระหนี่ของ ช.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก

เงิน ออม	รายจ่าย	รายได้					
		ต่ำกว่า 5000 บาท	5001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	15,001 – 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	รวม
ไม่มี	ต่ำกว่า 5000 บาท	4 คน 66.67%	18 คน 16.67%	0 -	0 -	1 คน 16.67%	6 คน 100.00%
	5001 – 10,000 บาท	4 คน 66.67%	1 คน 16.67%	0 -	0 -	1 คน 16.67%	6 คน 100.00%
	10,001 – 15,000 บาท	1 คน 2.27%	31 คน 70.45%	12 คน 27.27%	0 -	0 -	44 คน 100.00%
	15,001 – 20,000 บาท	1 คน 4.17%	19 คน 79.17%	2 คน 8.33%	0 -	2 คน 8.33%	24 คน 100.00%
	มากกว่า 20,000 บาท	1 คน 12.50%	6 คน 75.00%	0 -	0 -	1 คน 12.50%	8 คน 100.00%
	รวม	3 คน 3.95%	56 คน 73.68%	14 คน 18.42%	0 -	3 คน 3.95%	76 คน 100.00%
	น้อยกว่า 1000 บาท	ต่ำกว่า 5000 บาท	- -	4 คน 16.00%	18 คน 72.00%	3 คน 12.00%	0 -
น้อยกว่า 1000 บาท	5001 – 10,000 บาท	- -	2 คน 25.00%	4 คน 50.00%	2 คน 25.00%	0 -	8 คน 100.00%
	10,001 – 15,000 บาท	1 คน 12.50%	3 คน 37.50%	3 คน 37.50%	0 -	1 คน 12.50%	8 คน 100.00%
	15,001 – 20,000 บาท	1 คน 2.44%	9 คน 21.95%	25 คน 60.98%	5 คน 12.20%	1 คน 2.44%	41 คน 100.00%
	มากกว่า 20,000 บาท	- -	0 -	2 คน 28.57%	3 คน 42.86%	2 คน 28.57%	7 คน 100.00%
	รวม		1 คน 11.11%	1 คน 11.11%	7 คน 77.78%	0 -	9 คน 100.00%

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

เงินออม	รายจ่าย	รายรับ					
		ต่ำกว่า 5000 บาท	5001 – 10,000 บาท	10,001 – 15,000 บาท	15,001 – 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท	รวม
1001 - 5000 บาท	ต่ำกว่า 5000 บาท	-	1 คน 33.33%	0	2 คน 66.67%	0	3 คน 100.00%
	5001 – 10,000 บาท	-	2 คน 10.53%	3 คน 15.79%	12 คน 63.16%	2 คน 10.53%	19 คน 100.00%
	10,001 – 15,000 บาท	0	5 คน 50.00%	1 คน 10.00%	0	4 คน 40.00%	10 คน 100.00%
	15,001 – 20,000 บาท	1 คน 16.67%	0	1 คน 16.67%	0	4 คน 66.67%	6 คน 100.00%
	มากกว่า 20,000 บาท	0	0	1 คน 20.00%	2 คน 40.00%	2 คน 40.00%	5 คน 100.00%
	รวม	1 คน 4.76%	5 คน 23.81%	3 คน 14.29%	2 คน 9.52%	10 คน 47.62%	21 คน 100.00%

จากตารางที่ 4.6 เมื่อเปรียบเทียบรายได้ รายจ่ายและเงินออมของลูกค้าผู้ค้างชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม โดยที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท แต่มีรายจ่าย 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 70.45 สำหรับผู้ที่มีเงินอมน้อยกว่า 1,000 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาท และมีรายจ่ายต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 72.00 ส่วนผู้ที่มีเงินออม 1,001-5,000 บาท มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท มีรายจ่าย อยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 63.16

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนรายได้ต่อยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้ของลูกค้าค้างชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก

จำนวนเงินรายได้	ยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้			รวม
	ต่ำกว่า 300,000 บาท	300,001 -600,000 บาท	มากกว่า 600,001 บาท	
ต่ำกว่า 5000 บาท	6 คน 3.68 %	0 -	0 -	6 คน 3.68 %
5001 – 10,000 บาท	67 คน 41.10 %	8 คน 4.91 %	1 คน 0.61 %	76 คน 46.63 %
10,001 – 15,000 บาท	31 คน 19.02 %	7 คน 4.29 %	3 คน 1.84 %	41 คน 25.15 %
15,001 – 20,000 บาท	9 คน 5.52 %	4 คน 2.45 %	6 คน 3.68 %	19 คน 11.66 %
มากกว่า 20,000 บาท	13 คน 7.98 %	2 คน 1.23 %	6 คน 3.68 %	21 คน 12.88 %
รวม	126 คน 77.30 %	21 คน 12.88 %	16 คน 9.82 %	163 คน 100.00 %

จากตารางที่ 4.7 เมื่อเปรียบเทียบยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้กับรายได้ของลูกค้าค้างชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหนี้ต่ำกว่า 300,000 บาท มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 41.10 สำหรับผู้มีหนี้รวมระหว่าง 300,001 – 600,000 บาท ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 4.91 และผู้มีหนี้รวมมากกว่า 600,001 บาท ส่วนใหญ่มีรายจ่าย ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 3.68 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนรายจ่ายต่อยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้ของลูกค้าค้าชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก

จำนวนเงิน รายจ่าย	ยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้			รวม
	ต่ำกว่า 300,000 บาท	300,001 - 600,000 บาท	มากกว่า 600,001 บาท	
ต่ำกว่า 5000 บาท	7 คน 4.29 %	1 คน 0.61 %	1 คน 0.61 %	9 คน 5.52 %
5001 – 10,000 บาท	68 คน 41.72 %	3 คน 1.84 %	2 คน 1.23 %	73 คน 44.79 %
10,001 – 15,000 บาท	32 คน 19.63 %	11 คน 6.75 %	2 คน 1.23 %	45 คน 27.61 %
15,001 – 20,000 บาท	10 คน 6.13 %	4 คน 2.45 %	5 คน 3.07 %	19 คน 11.66 %
มากกว่า 20,000 บาท	9 คน 5.52 %	2 คน 1.23 %	6 คน 3.68 %	17 คน 10.43 %
รวม	126 คน 77.30 %	21 คน 12.88 %	16 คน 9.82 %	163 คน 100.00 %

จากตารางที่ 4.8 เมื่อเปรียบเทียบยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้กับรายจ่ายของลูกค้าค้าชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหนี้ต่ำกว่า 300,000 บาท มีรายจ่าย 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 41.72 สำหรับผู้มีหนี้รวม ระหว่าง 300,001 – 600,000 บาท ส่วนใหญ่มีรายจ่าย 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 6.75 และผู้มีหนี้รวม มากกว่า 600,001 บาท ส่วนใหญ่มีรายจ่าย มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 3.68 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนเงินออมต่อยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้ของลูกค้าข้างชำระ ธ.ก.ส.
สาขาทุ่งตะโก

จำนวนเงินออม	ยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้			รวม
	ต่ำกว่า 300,000 บาท	300,001 - 600,000 บาท	มากกว่า 600,001 บาท	
ไม่มี	24 คน 14.72%	4 คน 2.45%	2 คน 1.23%	30 คน 18.40%
น้อยกว่า 1,000 บาท/เดือน	58 คน 35.58%	11 คน 6.75%	9 คน 5.52%	78 คน 47.85%
1,001 - 5,000 บาท/เดือน	44 คน 26.99%	6 คน 3.68%	5 คน 3.07%	55 คน 33.74%
รวม	126 คน 77.30%	21 คน 12.88%	168 คน 9.82%	163 คน 100.00%

จากตารางที่ 4.9 เมื่อเปรียบเทียบยอดหนี้รวมทั้งหมดทุกแหล่งเงินกู้กับเงินออมของลูกค้าผู้ค้างชำระ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก พบว่า ส่วนใหญ่ผู้เป็นหนี้ต่ำกว่า 300,000 บาท มีเงินอมน้อยกว่า 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 35.58 สำหรับผู้มีหนี้รวม ระหว่าง 300,001 – 600,000 บาท ส่วนใหญ่มีเงินอมน้อยกว่า 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 6.75 และผู้มีหนี้รวม มากกว่า 600,001 บาท ส่วนใหญ่มีเงินอมน้อยกว่า 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 5.52 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. กรณีศึกษา ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ครั้งนี้เพื่อศึกษาสาเหตุที่ลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด จากแนวคิดทฤษฎีตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นสาเหตุการไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด ดังนี้คือ ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ ด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้า ความสามารถในการชำระหนี้ ปัจจัยด้านผลผลิตและภาระหนี้

การศึกษาวิจัยเป็นเชิงสำรวจภาคสนาม โดยเก็บแบบสอบถามกับเกษตรกรผู้มีหนี้ค้างชำระของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร ที่เป็นหนี้เงินต้น 150,000 บาท ไม่เกิน 300,000 บาทต่อคน จำนวน 164 คน ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งสิ้น 163 คน คิดเป็นร้อยละ 99.39 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยที่แบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคล

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคสินค้า

ตอนที่ 3 ความสามารถในการชำระหนี้

ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านผลผลิต

ตอนที่ 5 ภาระหนี้

ตอนที่ 6 ศึกษารายได้ รายจ่าย และเงินออมของเกษตรกรผู้ค้างชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส.

การวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละในการอธิบายคุณลักษณะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคล

เกษตรกรผู้เป็นหนี้ค้ำชำระของ ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก จังหวัดชุมพรส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ร้อยละ 55.8 มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี ร้อยละ 58.9 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หรือต่ำกว่า ร้อยละ 39.3 และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 81

พฤติกรรมการบริโภคสินค้า

พฤติกรรมการบริโภคคือ ส่วนใหญ่มีโทรศัพท์บ้านหรือมือถือ 1 – 3 เครื่อง ร้อยละ 88.3 มียานพาหนะทั้งรถจักรยานยนต์และรถยนต์รวมมากกว่า 2 คัน ร้อยละ 47.9 และมีเครื่องใช้ภายในบ้าน ได้แก่ โทรทัศน์ ตู้เย็น และวิทยุ สเตอริโอ ครบ ร้อยละ 44.8 และยังมีเครื่องใช้ภายในบ้านทั้งสามอย่างมากกว่าอย่างละ 1 ชิ้น ร้อยละ 44.2 อีกด้วย

เศรษฐกิจในครัวเรือน

ประกอบด้วยรายได้ รายจ่าย ความสมดุลในการใช้จ่าย การออม และค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน พบว่า รายได้ของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ที่ 5001 – 10,000 บาท ร้อยละ 46.6 รองลงมาคือ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 25.2 ส่วนรายจ่ายส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาท เช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาอยู่ที่ 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 27.6 ความสมดุลในการใช้จ่ายส่วนใหญ่รายได้เท่ากับรายจ่าย ร้อยละ 52.8 และรายได้น้อยกว่ารายจ่ายและรายได้มากกว่ารายจ่ายมีใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 24.5 และ 22.7 ตามลำดับ นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 51.53 รองลงมามีเงินฝากกลุ่มออกทรัพย์ ร้อยละ 33.7 จำนวนเงินที่มีออมจะน้อยกว่า 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 28.8 และ 1,001 – 5,000 บาท/เดือน ร้อยละ 14.7 ส่วนรายจ่ายฉุกเฉินเช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ส่วนใหญ่ไม่มี ร้อยละ 92.6 และมีน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 5.5 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านผลผลิต

ปัจจัยด้านผลผลิตเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาของของเกษตรกรที่ค้ำชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาทุ่งตะโก เรื่องของราคาผลผลิต ส่วนใหญ่จะลดลง ร้อยละ 47.9 และเท่าเดิม ร้อยละ 33.7 ส่วนรายได้รวมเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาส่วนใหญ่ลดลง ร้อยละ 56.4 และ เท่าเดิม ร้อยละ 31.9 เมื่อเปรียบเทียบรายได้สุทธิกับปีที่ผ่านมาพบว่ายังคงเท่าเดิม ร้อยละ 87.7 และลดลง ร้อยละ 11.0 ในเรื่องความเสียหายของผลผลิตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่ไม่เสียหาย ร้อยละ 67.5 และมีเสียหาย 10,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 22.1 ตามลำดับ

ภาระหนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงินจากแหล่งอื่น คิดเป็นร้อยละ 49.0 ส่วนแหล่งเงินกู้ที่ไม่ใช่ ธ. ก.ส. ที่เกษตรกรกู้ส่วนใหญ่กู้จากกสิวิชัย และการเช่าซื้อสินค้า คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาคือ กองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 11.0 และกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 7.9 ตามลำดับ ส่วนยอดหนี้ทั้งหมดที่เป็น หนี้ส่วนใหญ่มียอดน้อยกว่า 300,000 บาท ร้อยละ 77.3 และเป็นหนี้ 300,001 – 600,000 บาท ร้อย ละ 12.9 ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตรและจัดหาตลาดทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรมรวมไปถึงการประกันราคา พืชผลการเกษตรของเกษตรกร
2. ธนาคารควรส่งเสริมโครงการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรลูกค้าอย่างยั่งยืน
3. ธนาคารควรส่งเสริมให้ลูกค้าทุกรายจัดทำบัญชีครัวเรือนอันเป็นนโยบายของรัฐบาลแก่ เกษตรกรลูกค้าทุกรายเพื่อที่จะให้เกษตรกรลูกค้ารู้ถึง รายรับ – รายจ่าย ภายในครัวเรือน อย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้ตระหนักในการใช้จ่าย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- ขุน ศรียาภัย. (2517). **หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยบุคคล ทรัพย์ นิติกรรม หนี้**. คณะเศรษฐศาสตร์.
- เกษรี ฌรงค์เดช. (2524). **หนี้สิน**. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์การพิมพ์.
- เสรี สุวรรณการนนท์. (2543). **ลูกหนี้พิชิตแบงค์**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์อักษร.
- โสภณ รัตนากร. (2537). **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหนี้**. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัญญัติ.

เอกสาร

- ปิยะนุช โปตะวานิช. (2526). **กฎหมายแพ่ง 2 : หนี้(หน่วย7-15) เอกสารการสอนวิชากฎหมายมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช**. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟันนี้พับบิลซิ่ง.
- พชัย พยอมยนต์. (2546). **ทฤษฎีและแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ**. เอกสารประกอบคำบรรยาย คณะพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิทยานิพนธ์

- นิรันดร์ แสงสว่าง. (2540). **ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ผดุงชาติ วิวัฒน์น่านนท์. (2538). **การวิเคราะห์การดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกริก.
- พัฒนา หล่อตระกูล. (2542). **ทักษะและพฤติกรรมทำให้กู้เงินของเจ้าหน้าที่นอกระบบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- มนตรี เจริญสมบัติ. (2545). **ความเครียดและแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้ : ศึกษาเฉพาะกรณีเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาสมุทรสงคราม.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มรกต กันทะมา. (2539). **ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกร : ศึกษากรณี ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รจนา สรรสม. (2544). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาระหนี้สินของข้าราชการครูประถมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูประถมศึกษา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2536). **การพัฒนาแบบวัดค่านิยมของตำรวจนครบาล.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทธินันท์ บุญมี. (2543). **แนวทางการลดหนี้ค้างของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุทธิสม ดังก้อง. (2536). **ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาระหนี้สินของข้าราชการครู : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูประถมศึกษา ในจังหวัดอีสานตอนบน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนาจ ทองเพ็ญญ์. (2543). **การวิเคราะห์นโยบายแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต คณะพัฒนาสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุบลรัตน์ สุนทรธรรมมาสิน. (2530). **การวิเคราะห์ค่านิยมของสังคมไทย จากหนังสืออ่านสำหรับเด็กระดับประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภาษาต่างประเทศ**BOOKS**

Lash, S and. Urry,J. (1988). **The End of Organized Capitalism.** Cambride : Pollicy Press.

Sklair, L. (1991). **Sociology of the Global System.** New York : Harvester Wheatsheaf.

Turner, B (ed). (1990). **Theories of Modernity and Postmodernity.** London : Sage.Urry, J. 1990. The Tourist Gaze. London : Sage.

ภาคผนวก

ส่วนที่ 3 เศรษฐกิจในครัวเรือนที่มีผลต่อการชำระหนี้

8. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนโดยรวมของตัวท่านเองด้วย เดือนละ .....บาท แหล่งที่มาของรายได้ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ทำสวน.....บาท
- ( ) ค้าขาย.....บาท
- ( ) รายได้ที่สมาชิกครัวเรือนคนอื่นๆที่ให้ครอบครัว.....บาท
- ( ) รายได้พิเศษอื่นๆ.....บาท

9. ในครัวเรือนของท่านมีรายจ่ายต่างๆต่อเดือน รวมแล้วประมาณเดือนละ.....บาท

- ( ) ค่าอาหาร.....บาท
- ( ) ค่าเสื้อผ้า/นุ่งห่ม.....บาท
- ( ) ค่ายารักษาโรค.....บาท
- ( ) ค่าไฟฟ้า.....บาท
- ( ) ค่าน้ำประปา.....บาท
- ( ) ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด.....บาท
- ( ) ค่าเล่าเรียนบุตร.....บาท
- ( ) ค่าผ่อนชำระหนี้อื่นๆ.....บาท

10. โดยปกติแล้วรายได้ครัวเรือนของท่านเพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือไม่

- ( ) ไม่พอใช้ โดยซื้อของใช้ประจำวัน.....บาท
- ( ) ไม่พอใช้ โดยต้องกู้ยืมจาก.....บาท
- ( ) ไม่พอใช้ แต่ไม่กู้ยืมใคร (จ่ายเท่าที่มี)
- ( ) เพียงพอ แต่ไม่เหลือเก็บ
- ( ) เพียงพอ เหลือเก็บประมาณเดือนละ.....บาท

11. นอกเหนือจากรายได้ที่ท่านได้รับแต่ละเดือน ท่านมีเงินออมไว้อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ฝากกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน .....บาท
- ( ) ฝากบุคคลอื่นกู้ยืม จำนวน .....บาท
- ( ) ฝากธนาคารหรือสถาบันการเงิน จำนวน.....บาท
- ( ) อื่นๆระบุ.....บาท

12.แหล่งที่มาของเงินที่นำมาชำระหนี้ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) รายได้ของครอบครัว
- ( ) เงินกู้จากสถาบันการเงิน
- ( ) เงินกู้ยืมนอกระบบ
- ( ) เงินจากการเปียแชร์
- ( ) โรงรับจำนำ
- ( ) อื่นๆ

ส่วนที่ 4 ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการค้างชำระของหนี้เงินกู้

13.ราคาผลผลิตการเกษตรของคุณเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

- ( ) เพิ่มขึ้น
- ( ) ลดลง
- ( ) เท่าเดิม

14.รายได้รวมของคุณเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

- ( ) เพิ่มขึ้น
- ( ) ลดลง
- ( ) เท่าเดิม

15.รายได้สุทธิ (รายได้-รายจ่าย) ของคุณเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

- ( ) เพิ่มขึ้น
- ( ) ลดลง
- ( ) เท่าเดิม

16.ในรอบปีที่ผ่านมาผลผลิตของคุณได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง โรคระบาดหรือไม่

- ( ) ไม่มี
- ( ) มี มูลค่าความเสียหาย.....บาท

17.ในรอบปีที่ผ่านมาในครัวเรือนของคุณมีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินที่คาดคิดเกิดขึ้น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนการศึกษา หรือไม่

- ( ) ไม่มี
- ( ) มีมูลค่าความเสียหาย.....บาท

ส่วนที่ 5 แหล่งเงินกู้ต่างๆที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้

18.ปัจจุบัน ท่านมีเจ้าหนี้จากแหล่งเงินกู้ประเภทใด/ เป็นจำนวนเงินเท่าใด

ประเภท	แหล่งเงินกู้	จำนวนเงินกู้ (บาท)	อัตราดอกเบี้ย (%) ต่อปี
สถาบันการเงิน ในระบบ	ธ.ก.ส.		
	สถาบันการเงินอื่น		
	สหกรณ์		
	กองทุนหมู่บ้าน		
	กลุ่มออมทรัพย์		
เจ้าหนี้ นอก ระบบ	ญาติ/ญาติ/พี่น้อง		
	ร้านค้า		
	นายทุนเงินกู้		
บริษัทเงินกู้	ลิสซิ่งต่างๆ		
อื่นๆ (ระบุ)			
รวม			

19.ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านได้พบพนักงานธนาคารเพื่อปรึกษาเรื่องการส่งชำระหนี้เงินกู้หรือไม่

( ) ไม่เคย

( ) ได้พบ จำนวน .....ครั้ง

ส่วนที่ 6 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.สาขาทุ่งตะโก

20. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของท่านดังนี้

1).....
 .....
 .....

2).....
 .....
 .....

21. ท่านต้องการให้ ธ.ก.ส.ช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาล้างชำระของท่านเพียงใด

1).....
 .....
 .....

2).....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ –นามสกุล

ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งงานและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

นางสาวพิมพ์กมล เกษแก้ว

ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการจัดการ
มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2544

ตำแหน่งเจ้าหน้าที่การตลาด

ธนาคารชนชาติ จำกัด (มหาชน)

เลขที่ 444 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน
กรุงเทพฯ 10330

ชื่อ –นามสกุล

ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งงานและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

นางสาวพรพรหม ปิ์มบุญ

ปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการตลาด
มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2544

ตำแหน่งปฏิบัติการ

ธนาคารกสิกรไทย เลขที่ 1 ซอยกสิกรไทย

ถนน ราษฎร์บูรณะ กรุงเทพฯ 10140

